

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Pensiya və maaşlar artırılır: nazir iclas çağırdı
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 2 oktyabr 2024-cü il Çərşənbə № 178 (8551) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Kazan görüşü baş tutmaya bilər - gözləntilər

Rəsmi Bakı sözünü deyib, Ermənistan rəhbərliyi isə siyasi oyunbazlıqla, diplomatik manevrələrlə zaman qazanmağa çalışır

yazısı səh.7-də

Qərbi Azərbaycana qayıdışın şifrələri verildi

yazısı səh.9-da

Bakı "9 balı" gördü

yazısı səh.3-də

Xarici təhdidlərə qarşı deputat komissiyası - niyə indi...

yazısı səh.4-də

Livandakı azərbaycanlılar təxliyə ediləcək?

yazısı səh.5-də

Nyu-York meri ilə Azərbaycanın nə əlaqəsi?

yazısı səh.4-də

"Hizbullah" Qəbələ RLS-i bu səbəbdən partlatmaq istəyib

yazısı səh.10-da

"X" xəstəliyi qapıda - biz grip deyirik, amma...

yazısı səh.12-də

Narkotik qaçaqmalçılığında "dron dövrü"

yazısı səh.13-də

Bayılda evlər sökülür, yoxsa...

yazısı səh.14-də

Mirzoyan G20 ölkələrindən dilənir

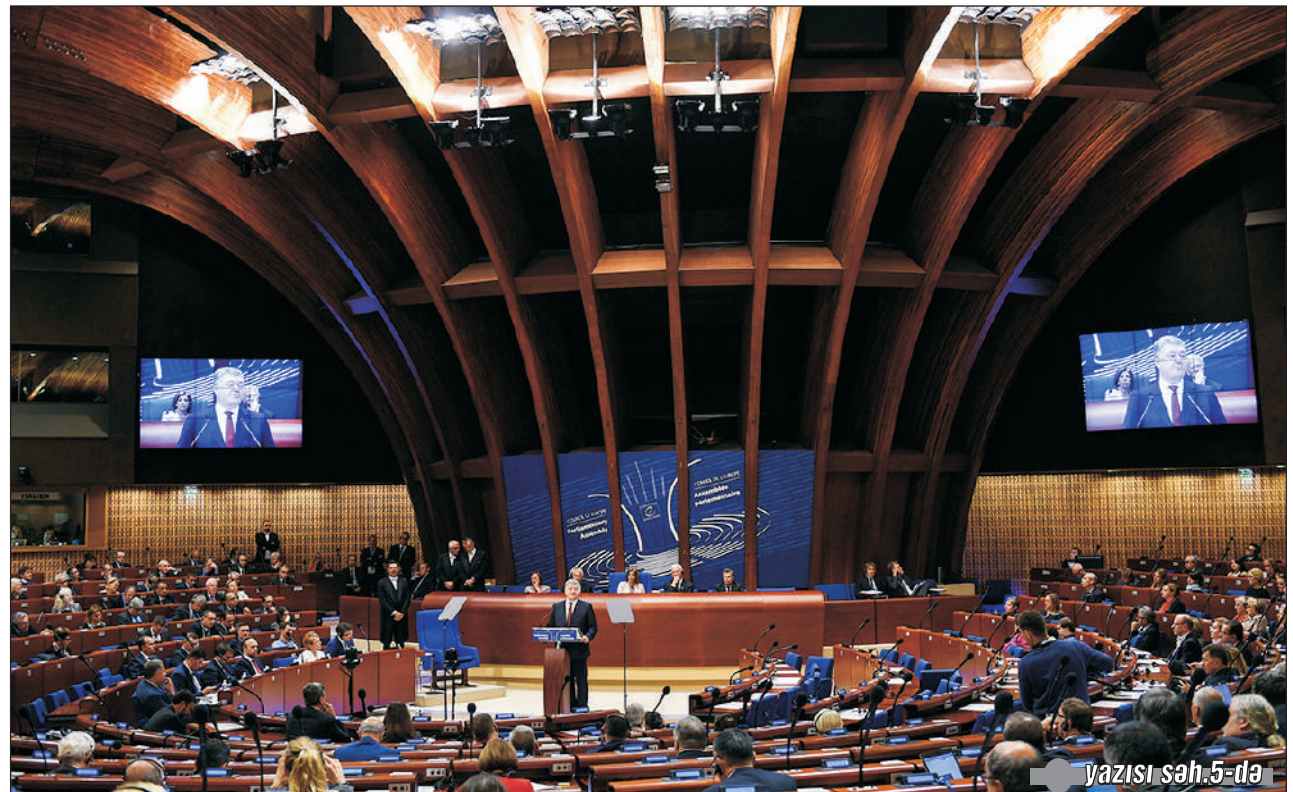
yazısı səh.11-də

Ölkəmizdə badamın "adamı" niyə tapılmır...

yazısı səh.15-də

AŞ PA-nın BAKIYA QARŞI "TARAN" QƏRARI

Payız sessiyası başlayan kimi anti-Azərbaycan qüvvələr hərəkətə keçdi; "demokratiya, qanunun aliliyi və insan hüquqlarının vəziyyətinin pisləşməsi" mövzusunun müzakirəsinin əsl məqsədi...

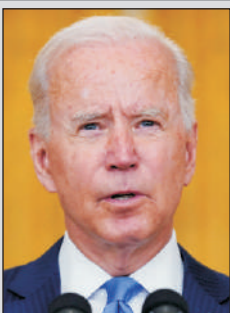

yazısı səh.5-də

ABS-in beyin mərkəzindən ölkəmizə şok xəbərdarlıq

Nüfuzlu Hudson İnstitutu Yaxın Şərqdə vəziyyətin pisləşdiyi vaxtda "Azərbaycanı hazırlaşmağa çağırır"; eskalasiyanın yaratdığı gərginlik ölkəmizin qonşusu İrana sıçraya bilər

yazısı səh.10-da

Bayden buna görə Paşinyanla görüşmədi

yazısı səh.8-də

Rəhman Mustafayev

Rusiyadakı yeni səfir: Moskva təhsilli, üç Avropa ölkəsində baş diplomat...

yazısı səh.9-da

Həsən Nəsrullah

Nəsrullahın öldürülməsi Zəngəzur dəhlizini açar bilər?

yazısı səh.6-da

Sürücülərin nəzərinə - 40 manat cərimə olunacaqsınız

Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinin yanında Azərbaycan Yerüstü Nəqliyyat Agentliyi (AYNA) Bakım Yarasal rayonunun Tiflis prospektində taksi minik avtomobilləri üçün duracaq və minib-düşmə yerləri təşkil edib.

Agentlik xəbər verir ki, burada 5 duracaq və 1 minib-düşmə yeri fəaliyyət göstərir.

Duracaqlarda taksi olmayan avtomobillərin dayanması inzibati məsuliyyət yaradır və qayda pozuntusuna görə cərimə 40 manatdır.

Qarabağ Universitetindən tənqidlərə reaksiya

Son günlər sosial şəbəkələrdə Qarabağ Universitetindən yayılan videogörüntülər birmənalı qarşılanmayıb.

Sanki kimlərsə Qarabağ Universitetinin adını zədələməyə, təhsil ocağı haqqında qeyri-ciddi imic formalaşdırmağa çalışır. Yayılan videolarda universitet tələbələrinin ancaq kollektiv şəkildə mahnı oxumaları, xora qoşulmaları, rəqs etmələri, meyxana demələri əks olunub. Bəs universitetdəki təhsil prosesini göstərmək niyə heç kimin ağına gəlmir?

Qarabağ Universiteti rektorluğunun əməkdaşı Cavid Hüseynov iradlara belə cavab verib: "Bunların əksəriyyəti reyting və IP xətrinə edilən paylaşımlardır. Qarabağ Universitetində hər gün kifayət qədər maraqlı dərslər, görüşlər keçirilir. Milli musiqimizə, müasir yanaşmaya uyğun dərslər və hazırlıqlar aparılır. Qarabağ Universiteti yüksək təhsil və maraqlı sosial həyata start verib. Sadəcə olaraq, bəzi şəhifələr və saytlar tələbələrin yalnız bu formada "seçilmiş" videolarını tirajlayır. Daha gözəl nümunələr isə Qarabağ Universitetinin sosial media hesablarında yer alır və həmin "media orqanları"nın diqqətini nədənsə çəkmir. Çox təəssüf..."

Kimlərsə öz ələmində gülmək və ya reyting üçün etdiyi bu paylaşımların əslində dövlətimizin haqq işinə, universitet quruculuğuna və digər vacib məsələlərə zədə vurduğunu anlamır".

AZAL Naxçıvana onlayn biletdə "SİMA İmza"nı tətbiq etdi

"Azərbaycan Hava Yolları" QSC (AZAL) bu gündən Naxçıvan istiqamətində avia biletlərin onlayn alışı zamanı SİMA rəqəmsal imza tətbiq etməyə başlayıb.

AZAL xəbər verir ki, bu yenilik sözügedən istiqamət üzrə avia biletlərin əldə edilməsi prosesinin rəqəmsallaşdırılması və şəffaflığın artırılması məqsədini daşıyır.

AZAL-ın rəsmi internet saytı və mobil tətbiqi vasitəsilə biletdə almaq istəyən səyahətçilər yalnız "SİMA İmza" ilə şəxsiyyətlərini təsdiq etdikdən sonra əməliyyatı həyata keçirə bilərlər. Bu sistem yüksək təhlükəsizlik standartlarına cavab verir və bütün əməliyyatlar müasir texnologiyə həllərlə qorunur.

"SİMA İmza"dən istifadə etmək üçün səyahətçilər öncə SİMA tətbiqini yükləyib qeydiyyatdan keçməlidirlər. Proses cəmi bir neçə dəqiqə çəkir. Bundan sonra Bakı-Naxçıvan-Bakı marşrutu üzrə reyslərə avia biletləri asanlıqla onlayn almaq mümkündür.

Pensiya və maaşlar artırılır: nazir iclas çağırdı

Prezidentin tapşırıqlarına əsasən, minimum əmək haqqı və pensiyaların artırılması ilə bağlı təkliflər hazırlanıb.

Bunu əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev nazirlikdə keçirilən kollegiya iclasında bildirib. O deyib ki, Prezident İlham Əliyevin tapşırıqlarına uyğun olaraq gələn ildən ölkə üzrə minimum əmək haqqının və minimum pensiyaların artırılması təmin ediləcəkdir.

Iclasda həmçinin sosial islahatların davamı olaraq əmək, pensiya, əlillik və digər sahələr üzrə normativ hüquqi bazanın

təkmilləşdirilməsi istiqamətində görülmüş işlər barədə məlumat verilib. Qeyri-dövlət pensiya fondlarının yaradılması ilə bağlı 20-dən çox normativ hüquqi akt layihəsinin hazırlandığı diqqətə çatdırılıb.

Hazırda 52 növ müavinət və təqaüdün proaktiv qaydada təyin olunduğu, sosial ödənişlərin proaktiv təyinatı mexanizminin əhatəliliyinin artırılması istiqamətində işlərin davam etdirildiyi bildirilib. Nazirlik tərəfindən həqiqi hərbi xidmətə çağırılan vətəndaşların yekun tibbi müayinəsi prosesinin rəqəmsal həllərin tətbiqi ilə həyata keçirildiyi vurğulanıb.

Ötən dövrdə Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun və İşsizlikdən Sığorta Fondunun sərbəst vəsaitlərinin maliyyə alətlərinə uğurla investisiya edildiyi, əldə olunan gəlirlərin sosial müdafiə sisteminin gücləndirilməsinə xidmət etdiyi qeyd edilib.

Iclasda kollegiya tərəfindən elektrik, ticarət, mədənçixarma sahələri üzrə daha 26 peşə və kvalifikasiya standartı təsdiqlənib. Əmək, məşğulluq, sosial sığorta, pensiya, əlillik, sosial təminat, maliyyə və satınalmalar sahələrində görülmüş işlər və gələcək hədəflər müzakirə olunub.

XİN-in iki idarə rəisi vəzifəsindən azad edildi

Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) iki idarə rəisi vəzifəsindən azad edilib.

Nazirliyin Baş İdarəsinin reisi Qaya Məmmədov və Linqvistik Təminat İdarəsinin reisi Rızan Nəbiyev deputat seçildikləri üçün vəzifələrindən azad olunub.

Qeyd edək ki, Qaya Məmmədov 31 sayılı Suraxanı İkinci Seçki Dairəsindən, Rızan Nəbiyev isə 49 sayılı Abşeron İkinci Seçki Dairəsindən deputat seçilib.

Azərbaycanın Cənubi Afrika Respublikasındakı müvəqqəti işlər vəkil, diplomatik missiyanın rəhbəri Zaur Şükürov da geri çağırılıb. O, 47 sayılı Sumqayıt-Abşeron-Qaradağ seçki dairəsindən mandat qazanıb.

Məlumatı Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ayxan Hacızadə saytımıza açıqlamasında təsdiqləyib. O, müvafiq vəzifələrə kimlərin təyin olunduğu ilə bağlı sualımıza belə cavab verib: "Daxili təyinatlar barədə mətbuata məlumat verilmir".

Məktəblərə müəllimlərlə bağlı xəbərdarlıq

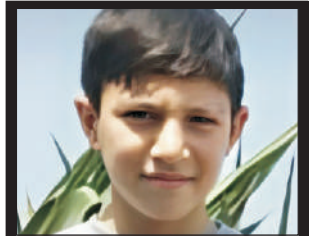
5 oktyabr - Beynəlxalq Müəllimlər Günü münasibətilə valideyn və şagirdlərin müəllimləri təbrik etməsi prosesinin idarə edilməsi ilə bağlı agentliyin yerli təhsil idarəetmə bölmələrinə və tabeli müəssisələrinə təlimat göndərilib, müvafiq tapşırıqları verilib.

Bu barədə Modern.az-ın sorğusuna cavab olaraq Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyindən məlumat verilib. Qurumdan bildirilib ki, Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin Kollegiyasının müvafiq Qərarı ilə "Təhsilverənlərin etik davranış Qaydaları" təsdiq edilib:

"Bu Qaydaların əsas məqsədi təhsil müəssisələrində işgüzar, sağlam emosional və psixoloji mühitin təmin edilməsinə, vətəndaşların təhsil müəssisələrinə və təhsilverənlərə etimadının artırılmasıdır. Bununla yanaşı məqsədimiz təhsilverənlərlə təhsil prosesinin digər iştirakçıları arasında münasibətlərin idarə olunmasına, təhsilverənlərin nüfuzunun yüksəldilməsinə, təhsil müəssisələrinin fəaliyyətində səmərəliliyin və şəffaflığın artırılmasına və maraqların toqquşmasının qarşısının alınmasına nail olmaqdan ibarətdir.

Qeyd edilənləri nəzərə alaraq, 5 oktyabr - Beynəlxalq Müəllimlər Günü münasibətilə valideyn və şagirdlərin müəllimləri təbrik etməsi prosesinin idarə edilməsi ilə bağlı agentliyin yerli təhsil idarəetmə bölmələrinə və tabeli müəssisələrinə təlimat göndərilib, müvafiq tapşırıqları verilib.

Valideynlər tərəfindən hər hansı maddi və qeyri-maddi nemətlərin, qiymətli əşyaların hədiyyə edilməsi, bu məqsədlə pul yığılması və sair kimi halların baş verməsi yolverilməzdir!"

İtkin düşən Rasimin axtarışı nə yerdədir?

İmişlidi itkin düşmüş 11 yaşlı Rasim Xankişiyevlə bağlı bütün zəruri addımlar atılır. Bunu baş prokuror Kamran Əliyev jurnalistlərə açıqlamasında bildirib. O qeyd edib ki, atılan addımların müsbət nəticə verəcəyinə ümid edir: "Hazırkı an üçün işə konkret nə isə demək mümkün deyil".

Qeyd edək ki, 11 yaşlı Rasim Xankişiyev ötən ilin dekabrın 26-da İmişli rayonunun Qaragüvəndikli kəndində itkin düşüb.

Nazir Kamal Abdullayev oğluna vəzifə verdi

Ədliyyə naziri Fərid Əhmədov Azərbaycan Dillər Universitetinin rektoru Kamal Abdullayev oğlu Mehtə Abdullayevə yeni vəzifə verib. "Qaynarinfo" xəbər verir ki, nazirin müvafiq əmri ilə Mehtə Abdullayev Bələdiyyələr İş Baş İdarəsinin rəis müavini təyin edilib. Qeyd edək ki, bundan əvvəl Mehtə Abdullayev Ədliyyə Nazirliyinin ləğv edilən Əhəlinin Dövlət Reyestri Xidmətinin rəis müavini vəzifəsində çalışıb.

Qızıl Xaç separatçılara baş çəkdi

Sentyabr ayında Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsinin (BQXK) əməkdaşları Azərbaycan tərəfinin haqqında məlumat verdiyi erməni əsilli şəxslərə yenidən baş çəkiblər.

BQXK-nın Azərbaycandakı nümayəndeliyindən verilən xəbərə görə, saxlanılan şəxslərlə təkbətək görüşlər keçirilib və onların ailələri ilə əlaqəsi üçün şərait yaradılıb.

"Mandatına uyğun olaraq BQXK, bu cür başçəkmələr zamanı saxlanılan şəxslərlə rəftarı və saxlanma şəraitini qiymətləndirir. BQXK həmçinin, şəxslərin ailələri ilə əlaqələrini bərpa etmək və ya davam etdirmək üçün şərait yaradır. BQXK-nın prosedurlarına uyğun olaraq, başçəkmələrlə bağlı müşahidələr və tövsiyələr yalnız saxlayan tərəflə paylaşılır və müzakirə edilir", - məlumatda vurğulanıb.

Son iki gündə paytaxtda saatlarla davam edən tıxaclar əhalinin gediş-gəlişində ciddi problemlər yaradıb. Paytaxtın mərkəzi-Səbəyl rayonun küçələri deyil, ətraf rayonlarda da saatlarla davam edən tıxaclar olub. Xüsusilə Bayraq meydanından “Azneft” meydanına və “İçərişəhər” metrostansiyasına sərnəşinlər piyada getməyə məcbur olub. Marşrut avtobuslar da saatlarla gecikib, ya da yollarda qalıb. Bunun səbəbləri sırasında yeni dərs ili, həftənin ilk günlərində Bakıya rayonlardan xəstəxanalara müayinə üçün gələnlərin çoxluğu da var, son günlər artan velosiped yolları ilə də... Məsələn, əsas nəqliyyat axını olan Neftçilər xəstəxanasından üzü Səməd Vurğun bağına gedən yolda yeni velosiped zolağı salınıb.

Bu cür tıxaclarla böyük olduğunu düşünsə də, bunun meqopoloslərdə balla qiymətləndirilir ki, əminlə demək olar ki, son iki gündə Bakı “9 balı” gördü. Yeri gəlmişkən, ötən gün də Bakının bir çox yollarında tıxac müşahidə edilib. Bu barədə Nəqliyyat İntellektual İdarəetmə Mərkəzi (NİİM) məlumat yayıb. Bakı-Sumqayıt şosesi, “20 Yanvar” metrostansiyası istiqamətində, Alı Mustafayev küçəsi, Ziya Bünyadov prospekti istiqamətində, Tiflis prospekti, “20 Yanvar”, Babək prospekti, mərkəz istiqamətində, Üzeyir Hacıbəyli küçəsi, Azadlıq prospekti ilə kəsişməyə qədər, 28 May küçəsi, Puşkin küçəsi ilə kəsişmədən Rəşid Behbudov küçəsi

Nəqliyyat məsələləri üzrə ekspert Eldəniz Cəfərov mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a fikirlərini bölüşüb. O deyib ki, Bakıda xroniki hal alan tıxacın səbəbi araşdırılıb: “Araşdırdığımız zaman məlum oldu ki, yaranan tıxacların əsas səbəbi avtomobillərin sayının çoxluğu deyil, yolların yoxluğu imiş. Bununla yanaşı, Bakı şəhərində tıxacların yaranmasının bir çox səbəbləri var. İri şəhərdir, paytaxtdır, burada sığlığın olması normaldır. Amma çalışmaq lazımdır ki,

şəhəri var. 50-100 min civarında şagird, tələbə burada təhsil alırlar. Müəllimlər də şəhərdən gəlib dərs deyirlər. Tələbələr də fikri təhsilə fokuslanacaq. Bunu etmək mümkündür. Sığlığın qarşısını almaq üçün atıla bilən faydalı addımlardan biridir. Tıxacların yaranma səbəblərindən biri də vaxtilə yol infrastrukturunun bərbad vəziyyətə qurulmasıdır. Bunu təkmən yox, uzun illər nəqliyyat sektorunda çalışmış insanlar da deyiblər. Bakıda

yollarının üzərində, parklarında şagird, tələbə burada təhsil alırlar. Müəllimlər də şəhərdən gəlib dərs deyirlər. Tələbələr də fikri təhsilə fokuslanacaq. Bunu etmək mümkündür. Sığlığın qarşısını almaq üçün atıla bilən faydalı addımlardan biridir. Tıxacların yaranma səbəblərindən biri də vaxtilə yol infrastrukturunun bərpad vəziyyətə qurulmasıdır. Bunu təkmən yox, uzun illər nəqliyyat sektorunda çalışmış insanlar da deyiblər. Bakıda

ilə kəsişməyə qədər və sairə yollarda ənənəvi tıxaclar müşahidə olunub.

Qeyd etmək yerinə düşər ki, bir neçə il öncə Xəzər dənizinin üzərindən körpü (Şıxov qəsəbəsinə Zığa qədər) ilə bağlı iddialar vardı. Bu körpü şəhərə daxil olmadan on minlərlə insanın mənzil başına çatmalarına kömək olacağı və beləcə tıxac probleminin aradan qaldırılacağı bildirilirdi. Yeni qərb və cənub tərəfdən gələn nəqliyyat vasitələri inşa ediləcək körpü vasitəsilə Abşeron yarımadasının digər nöqtəsinə qədər hərəkət edə biləcəkdə.

Etiraf etmək lazımdır ki, bu olduqca bahalı, 4 milyardlıq bir layihə idi. Bir sıra ekspertlər bu layihənin inşasının Bakının tıxacdan xilas olması üçün ideal bir variant

bu sıxlıq tıxacı çevrilməsin. Təəssüf ki, bu alınmır. Hər gün Bakıda müxtəlif tədbirlər həyata keçirilir, müxtəlif obyektlər tikilir. Yollarda müəyyən infrastrukturda dəyişikliklər edilir. Bunlar sıxlığa, sonra da tıxacı gətirib çıxarır. Bu tıxacların qarşısını mərhələli şəkildə almaq mümkündür. Ən azından subyektiv səbəbdən yaranan tıxacların qarşısını ala bilərik. Bu da ondan ibarətdir ki, müxtəlif iri miqyaslı tədbirləri Bakıdan kənara çıxara bilərik. Sumqayıtda, Gəncədə, Lənkəranda, Qəbələdə və s. keçirə bilərik. Harada beynəlxalq hava limanları var bu tədbirləri keçirmək mümkündür. Daha sonra, iqtisadiyyatı bizdən qat-qat zəif olan ölkələr var ki, onların hamısının paytaxtdan kənarda akademik

yollar çəkilərkən vətəndaşların rahatlığı yox, başqa məqsədlər düşünülüb. Azərbaycanda 10 milyon əhaliyə cəmi 1 milyon 300 min avtomobil düşür. Bölgələrdə istismar olunan maşınların yarısı Bakı qeydiyyatı olan avtomobillərdir. Hazırda paytaxtımızda 600 min avtomobil qeydiyyatdadır. Bakının da bu gün 5 milyon əhalisi var. Faiz nisbətində götürəndə, əlbəttə, bu elə də çox deyil. Bakıda görünən tərəf tıxaclar, velosiped, avtobus zolaqlarıdır. Amma görünməyən tərəfləri də var. Bunlardan biri odur ki, vaxtilə Bakıda nizamsız tikililər həyata keçiriləndə nəqliyyatın əsas qolları olan tramvay, trolleybus xətti söküləndə heç kim etiraz etməyib. İndi də qanunsuz tikililər yenə də davam edir. Avtomobil

ması deməkdir. Tıxacın səbəblərini aradan qaldırmaq lazımdır. Bu addımlar tıxacın qarşısını qismən də olsa ala bilər. Tıxacların yaranmasına səbəb də yol infrastrukturunda olan çatışmazlıqlardır”.

Təhsil eksperti Kamran Əsədov deyir ki, Bakıda təhsil müəssisələrinin və orada təhsil alanların sayı artdıqca, şəhərdəki nəqliyyat yükü və tıxac problemi daha da aktuallaşır: “Xüsusilə məktəb və universitetlər mövsümünün başlanğıcı, paytaxtın nəqliyyat infrastrukturuna ciddi təsir göstərir. Bu vəziyyəti statistik göstəricilər daha aydın şəkildə təsvir edir. Bakı şəhərində 320-dən çox orta məktəb və 40-a yaxın ali təhsil müəssisəsi fəaliyyət göstərir. Ali təhsil müəssisələrinin çoxu şəhərin mərkəzi

Müharibənin 6-cı günü

Madagiz ətrafındakı strateji yüksəkliklər düşməndən azad olunub

2020-ci il sentyabrın 27-də Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin cəbhəboyu törətdiyi genişmiqyaslı təxribatlara cavab olaraq Azərbaycan Ordusu əks-hücum əməliyyatına başladı. İgid döyüşçülərimiz 44 gün dayanmadan irəlilədilər və otuz il işğal altında qalan torpaqlarımızı azad edərək qəhrəmanlıq dastanı yazdılar.

- Azərbaycan Ordusu əks-hücum əməliyyatlarını cəbhənin bütün istiqamətlərində uğurla davam etdirib. Müdafiə Nazirliyinin məlumatına görə, Ağdərə istiqamətində Madagiz ətrafındakı strateji yüksəkliklər düşməndən azad olunub. Cəbrayıl-Füzuli istiqamətində qoşunlarımız düşmənin müqavimətini qıraraq onu geri çəkilməyə məcbur edib. Ordumuz Murov dağı istiqamətində də əməliyyat şəraitini tam nəzarətə götürüb. Əməliyyatların gedişində düşmənin 5 zirehli və avtomobil texnikası, 3 hərbi infrastruktur obyekti və xeyli sayda canlı qüvvəsi məhv edilib. Bundan başqa, dayaq məntəqəsinə silah-sursat çatdıran texnikalar bölmələrimiz tərəfindən sıradan çıxarılıb.

- Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 2-də “Əl-Cəzirə” televiziya kanalına müsahibə verib. Dövlətimizin başçısı müsahibəsində Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin genişmiqyaslı təxribatları və Azərbaycan Ordusunun həyata keçirdiyi əks-hücum əməliyyatı, habelə münafiqə barədə sualları cavablandırıb.

- Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin 193-cü desant həmlə taborunun hava endirim komanda birliyinin döyüş bayrağı ələ keçirilib.

- Düşmənin ordusuna məxsus ondan çox texnika, o cümlədən “URAL” markalı hərbi maşınlarında silah-sursat, geyimlər, əsgər ləvazimatları aşkarlanıb. Texnikaların əksəriyyəti istifadəyə yararlıdır.

- Müdafiə Nazirliyi düşmənin canlı qüvvəsinin və döyüş texnikasının məhv edilməsinə dair yeni görüntüləri paylaşılıb.

hissəsində, xüsusən Yasamal, Nərimanov və Nəsimi rayonlarında cəmlənib. Təhsil alanların sayı təxminən 500 mindən çoxdur. Universitet və kolleclərdə təhsil alan tələbələr sayı 150 mindən artıqdır. Valideynlərin böyük bir hissəsi şagirdləri hər gün şəxsi avtomobilə məktəbə aparır ki, bu da tıxac probleminin dərinləşməsinə səbəb olur. Bakı Nəqliyyat Agentliyinin məlumatlarına əsasən, şəhər saatlarında məktəblər və universitetlərə yaxın ərazilərdə nəqliyyat sıxlığı 30%-ə qədər artır. Nəqliyyatın sıx olduğu ərazilərdə, məsələn, İnşaatçılar, 20 Yan-

var və Neftçilər prospekti kimi yolların kəsişmələrində hər gün saatlarla tıxac yaranır. Məktəb və universitetlərin başlanma vaxtı iş saatları ilə üst-üstə düşdüyü üçün şəhər saatlarında tıxacın piki müşahidə olunur. Bakıda təhsil müəssisələrinin sıxlığı və təhsil alanların çoxluğu şəhərin nəqliyyat sistemində ciddi yük gətirir. Problemin həlli istiqamətində kütləvi nəqliyyatın təkmilləşdirilməsi, dərs saatlarının fərqli vaxtlara bölünməsi və parking problemlərinin həlli vacibdir”.

□ **Afaq MİRAYIQ,**
“Yeni Müsavat”

Milli Məclisin Xarici müdaxilələrə və hibrid təhdidlərə qarşı müvəqqəti komissiyası yaradılıb. Bununla bağlı məsələ parlamentin payız sessiyası üzrə sentyabrın 30-da keçirilən ilk plenar iclasında müzakirə olunub.

Deputat Ramid Namazov komissiyanın sədri seçilib.

R.Namazov sentyabrın 1-də parlament seçkilərində 50 saylı Abşeron üçüncü Seçki Dairəsindən deputat seçilib. Məlumatla görə, Ramid Namazov 2005-ci ildən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında çalışıb. R.Namazov 2003-cü ildə BDU-nu bitirib. İdarəçilik Akademiyasının və Hopkins Universitetinin magistr üzrə məzunudur. 2016-cı ildə "Dövlət qulluğunda fərqlənməyə görə" və 2023-cü ildə Dövlət qulluğunda səmərəli fəaliyyətinə görə "Tərəqqi" medalı ilə təltif olunub.

Xarici müdaxilələrə və hibrid təhdidlərə qarşı müvəqqəti komissiyanın yaranmasını zəruri edən nədir? Niyə müvəqqəti və indi?

Milli Məclisin İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin sədri Fazil Mustafa "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, bu cür komissiyaların yaradılması üçün Milli Məclisin səlahiyyəti var. Müvəqqəti komissiyanın fəaliyyət müddəti də göstərilməlidir və göstərilir: "Qanunvericilikdə bu barədə tələb var. Komissiyanın yaradılması barədə qərarda müddət də göstərilir. 7-ci çağırış Milli Məclisin fəaliyyət göstərdiyi dövr ərzində Xarici müdaxilələrə və hibrid təhdidlərə qarşı müvəqqəti komissiya fəaliyyət göstərəcək. Bu gün ölkəmizin təhlükəsizliyi üçün problem yarada biləcək bütün nüansları nəzərə alaraq komissiyanın işləməsi nəzərdə tutulur. Belə bir komissiyanın yaradılması çox doğru və lazımlı qərardır. Çünki bu gün ən çox texnoloji imkanlardan istifadə edərək hibrid müharibələr gedir və biz də onun hədəfinə çevrilə bilərik. Ona görə də Milli Məclisdə qanunverici orqanda bu məsələnin gündəmə gətirilib gerçəkləşdirilməsi ona həm də siyasi mötəbərlik qazandırma məqsədi güdür. Yeni işin seçkili orqan tərəfindən həyata keçirilməsi bunun miqyasını və hədəflərini daha geniş götürəcəyimizdən xəbər verir. O baxımdan da bu Xarici müdaxilələrə və hibrid təhdidlərə qarşı müvəqqəti Komissiya dövlət orqanları ilə əlaqəli şəkildə işləyəcək və öz fəaliyyəti ilə bağlı Milli Məclisə vaxtaşırı açıq, yaxud qapalı məlumat verəcək. Bu, həm də digər parlamentarilərin də bilgisi daxilində həyata keçirilən proses kimi anlaşılmalıdır".

Müdəfiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri Arzu Nağıyev isə bildirib ki, komissiyanın yaradılması çox mühüm və vaxtında atılmış

addımdır: "Prezident İlham Əliyev Milli Məclisin ilk iclasında etdiyi çıxışın önəmli bir hissəsini müəyyən xarici da irələrin ölkəmizə qarşı hazırladığı planlara, onların aparıldığı qarayaxma, iftira, böhtan kampaniyalarına və ideoloji təxribatlara həsr etmişdi. Ideoloji təhlükəsizlik məsələləri dövlətimizin ərazi bütövlüyü və suverenliyi bərpa edildikdən sonra xüsusi aktuallıq

Xarici təhdidlərə qarşı deputat komissiyası - niyə müvəqqəti, niyə indi...

Milli Məclisin komitə sədrləri xarici təhlükələrin artdığı bir vaxtda yeni komissiyasının yaradılmasının önəmini izah etdilər

kəsb edib. Xalqımızın tarixi qələbəsi ilə barışa bilməyən qüvvələr Cənubi Qafqaz bölgəsinə daxil olmaq və burada möhkəmlənmək, Azərbaycanın işlərinə qarışmaq cəhdlərindən əl çəkmirlər. Ənənəvi çağırışların qalmaqda davam etdiyi bir şəraitdə yeni, daha məkrli müdaxilə formaları da ortaya çıxır. Hazırda Ermənistanı revanşist əhval-ruhdən sonra xüsusi aktuallıq

fadə edən Qərbdəki bəzi qüvvələr bu məqsədə çatmaq üçün müxtəlif üsullardan, o cümlədən hibrid müharibə üsullarından istifadə edirlər. Hibrid təhdidlər məkrli niyyətlə planlaşdırılan və həyata keçirilən və ilk növbədə dövlətin və dövlətçiliyin məhvəsinə yönəlmiş açıq və gizli hərbi, hərbişəkilli və qeyri-hərbi vasitələrin geniş spektrini özündə birləşdirən

üsullardır. Belə şəraitdə müəkkilərin rolu ön plana çıxır, xalqla hakimiyyətin birliyi qarşılıqlı üçün əsas amillərdən birinə çevrilir. Vətəndaşlar arasında qarşılıqlı etimadın gücləndirilməsi bu gün hibrid müharibə və hibrid təhlükələrin neytrallaşdırılması səylərinin əsas məqsədi olmalıdır. Bu məqsədə nail olmaq üçün parlamentarilər səviyyəsində təhlillərin aparılması, daha sonra icra orqanlarına tövsiyələrin hazırlanması vacibdir. Parlamentlərə dostluq qruplarının üzvləri xarici həmkarları arasında da müəyyən işlər aparacaqlar. Bir sözlə, yaradılan komissiyanın fəaliyyəti böyük əhəmiyyət kəsb edir və onun görüldüyü işlər kənardan təhlükənin artdığı bir şəraitdə dövlət təhlükəsizliyinin daha da möhkəmləndirilməsinə xidmət etmək məqsədi daşıyır".

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Nyu-York meri ilə Azərbaycanın nə əlaqəsi?

Erməni mediası ölkəmizə qarşı "qara piar" kampaniyasına bu dəfə Erik Adamsın adını qatıb

Erməni mediası Azərbaycanla qarşı "qara piar" kampaniyasına bu dəfə Nyu-York merinin adını da qatıb. Bakı-xeber.com-un erməni mediasına istinadən yazdığına görə, guya Nyu-York merinə qarşı korrupsiya və digər ittihamların bir ucu da Azərbaycana gəlib çıxır.

Belə ki, sentyabrın 25-də Nyu-Yorkun meri Erik Adamsa qarşı cinayət ittihamları irəli sürülüb. Bu barədə "The Nyu-York Times" mənbələrə istinadla yazır. Şəhərin tarixində ilk dəfə olaraq vəzifədə olan mer cinayət törətməkdə ittiham edilir. İttihamlar rəsmən elan edilməyib. Amma Nyu-York prokurorluğu bir ildir ki, merin bəzi müşavirləri və köməkçiləri, o cümlədən onun təhlükəsizlik məsələləri üzrə müavini ilə bağlı təhqiqat aparır.

"The Nyu-York Times"ın yazdığına görə, federal prokurorluq Adamsın seçki kampaniyasının maliyyə mənbələrini araşdırır. O, 2021-ci ildə Nyu-Yorkun meri vəzifəsinə namizədliyini verib. Prokurorlar ötən ilin payızından bəri

Adamsla maraqlanmağa başlayıblar. FTB agentləri onu bir ictimai tədbirdən sonra saxlayaraq smartfon və planşetini müsadirə ediblər.

Adams Nyu-Yorkun tarixində ikinci qərarətili meridir. Mərhələ qarşı ittihamla gö-

rə, merin seçki kampaniyası zamanı Türkiyədən qeyri-qanuni ianələr gəlib və bu vəsait seçki kampaniyasına xərclənib. İttihamın digər detalları Erik Adamsın Türk Hava Yolları vasitəsilə 6 müxtəlif biznes-klass uçuş-

ları ilə bağlıdır. İstintaq sual edir ki, nəyə görə uçuş üçün məhz Türk Hava Yolları şirkəti seçilib və biletlər bahalı biznes-klassdır.

Bununla yanaşı, məqalədə qeyd olunur ki, Rəcəb Tayyib Ərdoğan Amerikada səfərdə olarkən onu məhz Erik Adams qəbul edib. "The Nyu-York Times"ın məlumatına görə, merin Türkiyə və türk iş adamları ilə əlaqələri təhqiq edilir. Həqiqəti üzə çıxarmaq üçün merin təbəliyində çalışan rəsmi şəxslərin evlərində qəfil axtarışlar aparılır, istintaq üçün

lazım olan dəlillər götürülür. Evində axtarış aparılan rəsmi şəxslərdən biri kimi siyahıda ABŞ-da təhsil almış Azərbaycan əsilli Amerika vətəndaşı Rəna Abbasovanın da adı keçir. Qeyd edək ki, bir müddət əvvəl Rəna Abbasovanın adı Azərbaycan media məkanında fəxrli çəkilməmiş və onun Nyu-York

merinin köməkçisi işlədiyi vurğulanmışdı.

Məqalədə qeyd edilir ki, mer barədə istintaqla bağlı Rəna Abbasovanın evində axtarış aparılıb, lakin evdən istintaq üçün yararlı olan heç bir dəlil götürülməyib. O da qeyd edilir ki, xanım Abbasovaya istintaqla əməkdaşlıq etdiyinə görə minnətdarlıq bildirilib. Digər evində axtarış aparılanlarla bağlı məqalədə belə bir qeyd yoxdur. Bununla yanaşı, evində axtarış aparılan digər şəxslər Nyu-York bələdiyyəsində karyerasına son versə də, Rəna Abbasova istintaqın xahişi ilə növbəti məzuniyyətə göndərilib.

Bütün bunlar da onu göstərir ki, hətta mer Erik Adamsa qarşı hər hansı bir korrupsiya ittihamı irəli sürülsə belə, bunun Azərbaycanla heç bir bağlılığı yoxdur. Sadəcə, Türkiyənin bu işdə adının hallanması və azərbaycanlı isminin keçməsi erməni mediasının işinə yarayıb...

□ **"Yeni Müsavat"**

Sentyabrın 30-da AŞ PA-nın payız sessiyasının ilk günündə Azərbaycanda “demokratiya, qanunun aliliyi və insan hüquqlarının vəziyyətinin pisləşməsi” mövzusunda müzakirələr gündəliyə salınıb.

“Turan” xəbər verir ki, bəzi deputatlar, əsasən Gürcüstan nümayəndəsi Givi Miknadze Azərbaycan heyətinin iştirakı olmadan müzakirələrin məqsəduyğun olmadığını bildirib. O, “bu vəziyyətin müzakirəsi üçün Azərbaycanın yeni seçilmiş parlamentinin” nümayəndələri ilə birbaşa əlaqə qurmağı təklif edib. Lakin onun təklifi dəstəklənməyib və debatın keçirilməsi barədə qərar səs çoxluğu ilə qəbul edilib. Bundan əlavə, sessiyada Vatslav Havel Mükafatı da təqdim ediləcək. Üç namizəddən biri vergi cinayətlərinə görə həbsdə olan azərbaycanlı fəal Akif Qurbanovdur.

Yada salaq ki, Azərbaycanın AŞ PA-dakı nümayəndə heyətinin səlahiyyətləri yanvar sessiyasında ratifikasiya edilməyib. AŞ PA bu qərarı “Azərbaycanda insan hü-

AŞ PA-nın Bakıya qarşı “taran” qərarı

Payız sessiyası başlayan kimi anti-Azərbaycan qüvvələr hərəkətə keçdi; “demokratiya, qanunun aliliyi və insan hüquqlarının vəziyyətinin pisləşməsi” mövzusunun müzakirəsinin əsl məqsədi...

AŞ PA üzvlərinin Azərbaycanda “arzuolunmaz şəxs” elan edilməsinə toxunan İlham Əliyev qeyd edib ki, Azərbaycanın nümayəndə heyətinin fəaliyyəti bərpa edildikdən sonra onlara qarşı qoyulmuş qadağa aradan qaldırılacaq.

AŞ PA-da anti-Azərbaycan mövqeyi ilə seçilən Frank Şvabe Bakının assambleyanın qaydalarına heç bir şərt qoymadan əməl etməli olduğunu deyib.

Azərbaycan 2001-ci ildə Avropa Şurasına üzv olanda ümid edirdi ki, təşkilatın köməyi ilə pozulan hüquqlarını bərpa edər, ərazi bütövlüyünü təmin etməyə müvəffəq ola bi-

AŞ PA-nın payız sessiyasının ilk iş gününü Azərbaycanla “haqq-hesab çəkməyə” ayırması, yenidən ənənəvi üsullara müraciət edərək, “demokratiya”, “qanunun aliliyi” və “insan haqları” amilləri ilə pərdələndirərək, ölkəmizə qarşı hücum keçməsi əslində bu təsisatın acizliyinin göstəricisidir: “Məlumdur ki, Azərbaycan 2001-ci ildə Avropa Şurasına daxil olarkən bu təsisatdan böyük gözləntilər var idi və ən azından bu gün Avropa Şurası Parlament Assambleyasının özünün pərdələndiyi insan haqları, demokratiya, hüququn aliliyi adına o zaman Azərbaycan torpaqlarının iş-

Parlament Assambleyasında Azərbaycan əleyhinə ədalətsiz qərarların qəbul edilməsində həlledici rolə malik ola bilməzdi. Təbii ki, ilk dövrlər baş verənlər bizdə ciddi təəssüf doğururdu, lakin artıq Strasburqda ölkəmiz əleyhinə oynanılan bu “səhnəciklər” bizi narahat etmir, əksinə, dövlətimizin doğru yolla suveren iradəsini nümayiş etdirərək addımladığını göstərir”.

Deputat Prezident İlham Əliyevin Bakıda Aşiq Ələsgərin abidəsinin açılışında çıxışını yada saldı: “Prezident heç bir genişmiqyaslı şəhər, böhtan kampaniyasının bizim iradəmizə təsir edə bilmədiyini dedi. Bizim işimiz

Livandakı azərbaycanlılar təxliyə ediləcək?

İsrail Müdafiə Qüvvələri Livanın cənubundakı sərhəd bölgəsində “məhdud, lokallaşdırılmış və hədəfli reydlər”ə başladığını elan edib. İsrail Beyrutun bir sıra məhəllələrinin boşaldılmasını istəyir. Bəs Azərbaycanın Livandakı səfirliyi və bu ölkədə yaşayan vətəndaşları təxliyə ediləcəkmi?

Modern.az məsələ ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyi ilə əlaqə saxlayıb. Qurumun mətbuat katibi Ayxan Hacıadə bildirib ki, təxliyə üçün müraciət daxil olmayıb: “Azərbaycanın Livandakı səfirliyi fəaliyyətini davam etdirir. Livanda, ümumiyyətlə, qeydiyyatda olan Azərbaycan vətəndaşlarının sayı cüzdür. Baş verən hadisələrdə yaralanan və ölənlər arasında azərbaycanlıların olub-olmaması barədə xəbər yoxdur. İndiki məqamda bu məlumatdan əlavə hər hansı bir şərhimiz yoxdur. Bizə təxliyə üçün müraciət daxil olmayıb”.

Həbs edilən erməni separatçıları cinayət işlərini oxuyurlar

Həbs edilən erməni separatçıları ilə bağlı cinayət işinin istintaqı başa çatıb. Bunu baş prokuror Kamran Əliyev jurnalistlərə açıqlamasında deyib. O qeyd edib ki, istintaq hərəkətlərinin aparılması başa çatıb.

“Artıq cinayət işinin materialları ilə tanış olma mərhələsidir. Ancaq bu mərhələ kifayət qədər uzun vaxt tələb edir. Çünki zərərçəkmişlər həddən artıq çoxdur və eyni zamanda təqsirləndirilən şəxslərin hüquqları beynəlxalq konvensiyalara və milli qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq təmin olunur. Onların hər birinin bir neçə vəkili var, onların hüququ var ki, materiallarla tanış olsunlar, çünki ittihamlar kifayət qədər ciddi ittihamlardır, separatçılıqla bağlı ittihamlardır, bizim tarixi-mədəni abidələrin məhvi ilə bağlı ittihamlardır”, - deyərək bildirib.

Baş prokuror qeyd edib ki, bütün bu proseslər başa çatdıqdan sonra iş məhkəməyə göndiriləcək.

quqlarının vəziyyətinin kəskin şəkildə pisləşməsi, o cümlədən jurnalist və fəalları əsas-sız həbsləri, Azərbaycanın öhdəliklərinə məhəl qoymayaraq qurumla əməkdaşlıq etməməsi, fevral ayında baş tutan prezident seçkisinə AŞ PA-nın müşahidə missiyasını dəvət etməməsi” ilə əlaqələndirib. Assambleyada səsvermədən əvvəl qurumda iştirakını dayandırdığını bəyan edən Azərbaycanın nümayəndə heyəti baş verənlərin ölkəmizə qarşı aparılan qərəzli kampaniyanın bir hissəsi olduğunu qeyd edib. Son olaraq Prezident İlham Əliyev sentyabrın 6-da İtaliyada Çernobio Forumunda çıxışında Azərbaycanın AŞ PA-dakı nümayəndə heyətinin səlahiyyətlərinin təsdiqlənməməsini “qırmızı xəttin keçilməsi” və Azərbaycanın suverenliyini bərpa etməsinə görə tətbiq edilən sanksiya adlandırıb.

Lakin 30 il ərzində gördüyü və müşahidə etdikləri bunun əksini üzə çıxardı. Nəhayət, Azərbaycan 44 günlük müharibə ilə öz ərazi bütövlüyünü təmin edəndən sonra ölkəmizə qarşı total hücum başladı və bu proses hələ də davam edir. Frank Şvabe və onun kimilərin fəaliyyəti AŞ PA-da böhranı daha da dərinləşdir-məkdədir. Faktiki olaraq, AŞ PA-nın ölkəmiz əleyhinə qəbul etmək istədiyi qərarlar təşkilatın prinsip və normalarına zidd addımdır. Azərbaycanın bununla barışması, təbii ki, mümkün deyil. Ölkəmiz hazırkı fəaliyyətinə görə Avropa Şurası ilə yollarını tamamilə ayırmaq barədə də düşünür.

İndi belə görünür ki, AŞ PA rəsmi xəbərdarlıqlara baxmayaraq, payız sessiyasında Bakıya qarşı “taranə” qərarı verib.

Deputat Bəhruz Məhərrəmovun sözlərinə görə,

şal altında olan 20 faizi və həmin torpaqlardan didərgin salınıb 1 milyondan artıq soydaşımızın taleyinə biganə yanaşmayacağını düşünürdü. Lakin ötən dövrdə biz şahidlik etdik ki, əslində bu təşkilat özünün nizamnaməsində ifadə olunduğu kimi, bəşəri ideallar və üzvlərinin böyük birliyi naminə yox, imperialist niyyətlərin həyata keçirilməsində alət kimi istifadə edilmək üçün yaradılıb. Görünən odur ki, AŞ PA üçün vacib olan özünün təsis sənədlərində irəli sürdüyü prinsiplər, yaxud beynəlxalq hüququn aliliyi yox, özünü “beynəlxalq ictimaiyyət” adlandıran bir qrup cinayətkar mahiyyətli dövlətin müzdlu sifarişlərini yerinə yetirməkdir. Əks halda, Şvabe kimi keçmiş qaranlıq, nifrət dilinin daşıyıcısı olan, Azərbaycanla və bütövlükdə Türk dünyasına nifrətini gizlətməyən bir nəfər Avropa Şurası

haqq işidir və bizim işimizi Azərbaycan xalqı dəstəkləyir. İndiki məqamda, dövlət başçımızın ifadə etdiyi kimi, əsas hədəfimiz güclü olmaqdır və proseslərin gedişatı da göstərir ki, İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycan bu hədəflərinə doğru inamla irəliləməkdədir”.

Milli Məclisin digər deputatı Vüqar İsgəndərov çox maraqlı məqamlara toxundu: “AŞ PA-nın qərəzli fəaliyyəti, Frank Şvabenin və onun kimilərinin Azərbaycan düşmənciliyi nəticədə bütün iplərin qopmasına gətirib çıxarır. Əslində bizim AŞ PA-dan bir elə də böyük gözləntimiz yoxdur. Çünki sülh yolu ilə ədaləti bərpa etmək istiqamətində atdığımız addımların heç birində bu qurumun rolu və dəstəyi olmadı. Azərbaycan kiminsə oyununu, diktəsi ilə hərəkət etmir. Mövcud vəziyyəti yüksək səviyyədə qiymətlən-

diren cənab Ali Baş Komandan İlham Əliyev öz gücümüz-lə ədaləti bərqərar etdi. Bu gün biz Avropadan heç bir ədalət gözləmirik. Artıq əminlik ki, bu qurum bizə heç bir mənada xeyir verə bilməz. Çünki geriye baxdığımızda AŞ PA ilə bağlı 20 ildən çox təcrübəmiz var. AŞ PA-dakı anti-Azərbaycan qüvvələrin söyləri isə yalnız bu qurumun daxilində keçərlidir. Çünki Avropa ölkələri ilə ayrılıqda bizim çox yüksək səviyyəli münasibətləri-miz var. Bu gün Avropanın enerji təhlükəsizliyində rolumuz böyükdür. Bizimlə enerji müqavilələri bağlamaq istəyən, tərəfdaş olmaq istəyən Avropa dövlətləri ilə yüksək səviyyədə əlaqələr qurmuşuq. AŞ PA-dakı ünsürlər isə düşünür ki, bu addımlarla bizim imicimizə zərbə endirə bilər. Ölkəmiz hüquqi dövlətdir

və sabitlik ən önəmli faktorlardan biridir. Bu gün absurd mənzərə üzə çıxıb. Hər hansı ictimai fəal qanun pozuntusu edir, yaxud cinayət hadisəsi törədir, onunla bağlı hüquqi müstəvidə addım atılan anda adam xaricdəki bəzi qüvvələr tərəfindən siyasi məhbus elan edilir. Bəyəm ictimai fəal, bir insan üçün qanun keçərlidir? Biz bilirik ki, ölkəmizdə qanunun aliliyi təmin edilir. Bu prinsip isə vəzifəsindən, tutduğu mövqedən asılı olmayaraq hər kəsə şamildir. AŞ PA və buna bənzər qərəzli qurum və təşkilatlar isə bu tip məsələlərdən də əleyhimizə istifadə etmək istəyirlər. Azərbaycan Prezident İlham Əliyevin siyasəti ilə bütün oyunları pozdu”.

Mövzunu sabahkı sayımızda davam etdirəcəyik.

□ **Cavanşir ABBASLI**
 “Yeni Müsavat”

“İran tərəfi Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin əleyhinə deyil, lakin o, bu müqavilədə Zəngəzur dəhlizinin olmasını istəmir”. Bu sözləri iranşünas Qarik Misakyan erməni mediasına açıqlamasında deyib. “Bu razılaşma Ermənistan və İranın geosiyasi maraqlarına xələl gətirməməlidir. Zəngəzur dəhlizi, eləcə də Türkiyənin Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərində mümkün vasitəçiyə çevrilməsi İranı narahat edir”, - o bildirib.

Qarik Misakyanın sözlərinə görə, hazırda İran ətrafında vəziyyət gərginləşib (Yaxın Şərqdə İranın proksi qüvvələrinin ciddi zərbələr alması, xüsusilə “Hizbullah” liderinin ölümü nəzərdə tutulur - red.) və İranın indiki mərhələdə diqqətini bu regiondan yayındırması mümkündür.

Müşahidələrə görə, indi İranın kifayət qədər başqa, daha vacib problemləri var və “Zəngəzur məsələsi” Tehranın heç də kəskin qərarlar verməli olduğu mövzu deyil. Təhlilçilərə görə, Tehranın Rusiyaya Zəngəzur məsələsində “buynuz göstərməsinin” səbəbi İranın Qərblə, xüsusilə ABŞ-la barışmaq cəhdidir. Yeni İran Zəngəzur dəhlizinin Rusiyanın nəzarətinə qarşı olmaqla Vaşinqtona rəvans edir.

İran prezidenti Məsud Pezeşkian sentyabrın 29-da hökumətin iclasında deyib ki, Qərb (ABŞ və Avropa Birliyi)

sərt mövqeyində əsas məqsədi kommunikasiyanın ancaq öz ərazisindən keçməsinə nail olmaqdır: “Ona görə də Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı məsələyə gələndə İran bunu özünün “qırmızı xətti” kimi təqdim edir. Çünki Zəngəzur dəhlizi böyük gəlirlər və siyasi mövqelərin möhkəmlənməsi deməkdir. Yeni nəqliyyat kommunikasiyalarına nəzarət edən ölkələr xüsusi üstünlüklər qazanır. İran da bu fürsəti qaçıрмаq istəmir. Amma Zəngəzur dəhlizinin açılmasının İrana heç bir aidiyyəti yoxdur. Bu, 10 noyabr 2020-ci ildə imzalanmış üçtərəfli bəyanata əsasən, Azərbaycan, Rusiya və Ermənistanla aid məsələdir. Çox təəssüf ki, Ermənistan öz xeyrini və ziyanını başa düşmür və Zəngəzur dəhlizinin açılması məsələsini beynəlxalq güclərin maraq dairəsinə çevirməkdədir. İran isə bu gün Zəngəzur dəhli-

Nəsrullahın öldürülməsi Zəngəzur dəhlizini açma bilər?

Müşahidələr onu göstərir ki, İran gec-tez siyasətini Zəngəzur dəhlizinin iqtisadi və ticari imkanlarını qəbul etməyə məcbur qalacaq

Ədalət, Hüquq və Demokratiya Partiyası sədrinin müavini, politoloq Niyaməddin Orduxanlı düşünür ki, İran Qafqazda sülhün əldə olunmasında qətiyyən maraqlı görünür və bütün gücü ilə çalışır ki, sülh sənədi imzalanmasın: “İran xüsusən Azərbaycanın sülh şəraitində olmasını və Azərbaycanın daha güclü dövlət kimi inkişaf etməsini özünə təhdid kimi qəbul edir. Boş yerə İran

quru sərhədlərinin açılması ilə yanaşı, Asiyaya geniş əlaqələrinin qurulmasına da xidmət etmiş olacaqdır. Rusiya ağır sanksiyalar altındadır. Və hər gün Ukrayna müharibəsində milyonlarla dollar itirir. Rusiya uzun müddət İranın nazı ilə oynamayacaq. O fikirlə razıyam ki, İran həm də Zəngəzur dəhlizinin əleyhinə getməklə, Ermənistanı dəstəkləməklə Qərbin xoşuna gəlmək istəyir. İranın yeni prezidenti ilk

Pezeşkian niyə Zəngəzur dəhlizindən danışmır?

Politoloq: “Yaxın Şərqdə baş verənlər dəhlizin açılmasını sürətləndirə bilər”

İranın daha bir dövlət rəsmisi Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı açıqlama verib. İranın birinci vitse-prezidenti Məhəmməd Aref Rusiyanın baş naziri Mixail Mişustinlə görüşündə deyib ki, Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı məsələlər ətrafında daha çox müzakirələr aparmaq lazımdır.

Qeyd edək ki, Tehran rəsmiləri əvvəllər də dəfələrlə Zəngəzur dəhlizini “İranın qırmızı xətti” adlandıraraq, onun açılmasına qarşı çıxıblar.

İranın yeni prezidenti Məsud Pezeşkian isə bu vaxta qədər Zəngəzur dəhlizinin əleyhinə fikir bildirməyib.

Siyasi ekspert Elxan Şahinoğlu Məsud Pezeşkianın mövqeyini belə şərh edib: “Görünür, Pezeşkian daxilən anlayır ki, Zəngəzur dəhlizinin İran üçün təhlükəsi yoxdur, sadəcə o bu barədə açıqlama vermək istəmir. Əks halda, o, İranın mühafizəkar dairələrinin qəzəbinə tuş gələcək. İranın başı dərdədir, imicinə böyük zərbə dəyib. İsrail İranın silahlandığı regional qrupları başsız qoyub, komandirlərinin mütləq əksəriyyətini öldürüb. İsrail raket zərbələri ilə SEPAH generallarını müxtəlif ölkələrdə öldürməkdə davam edir. Tehran və Qum İsrailə qarşı bir şey edə bilmədikləri halda, onların Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı hədələrinin heç bir əhəmiyyəti qalmayıb. Beynəlxalq aləm də gördü ki, İrandakı siyasi və hərbi dairələr ancaq sözde qorxu yaratmağa çalışırlar, realıqda isə elə bir gücləri yoxdur, olsaydı, kiçik İsrailə savaşa başlayardılar. İranın parçalanması və bir neçə yerə bölünməsi təhlükəsi barədə ən doğru izahı elə Məsud Pezeşkian verib. Yaxın Şərqdə baş verən son olaylar Zəngəzur dəhlizinin reallaşmasını sürətləndirə bilər, bu, Çindən başlayaraq hamının, o cümlədən Mərkəzi Asiya ölkələri, Azərbaycan, Türkiyə və Ermənistanın da xeyrinədir”.

İrana İsmayıl Haniyevin öldürülməsinə reaksiya verməmək müqabilində atəşkəs vəd edib. “ABŞ və Avropa ölkələri liderlərinin bəyanatları tamamilə yalandır. Belə cəna-yətkarlara imkanların verilməsi onları yalnız yeni cəna-yətlər törətməyə sövq edəcəkdir”, - İran prezidenti bildirib. Bu da onu göstərir ki, İranla Qərbin sövdələşməsi hələ ki alınmayıb.

İranın birinci vitse-prezidenti Məhəmməd Rza Aref isə Rusiya baş naziri Mixail Mişustinlə görüşdə bildirib ki, Zəngəzur və Şimal-Cənub dəhlizləri ilə bağlı məsələlər ətrafında daha çox müzakirə aparılmalıdır.

Müşahidələr onu da göstərir ki, İran gec-tez Zəngəzur dəhlizinin iqtisadi və ticari imkanlarına qəbul etməyə məcbur qalacaq.

Deputat Azər Badamov belə düşünür ki, İranın Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı

zinin açılmasının əleyhinə danışsa da, Ermənistan öz qərarını verərsə, heç bir maneə yarada bilməyəcək. Bununla yanaşı, İsrail-Livan müharibəsinin başlanması, HƏMAS qruplaşmasının liderlərinin öldürülməsi İsrail-İran müharibəsinin də aktuallaşdırır. Sual olunur ki, İsrail-İran müharibəsi başlayarsa, İran Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı mövqeyini dəyişəcəkmi? Hesab edərim ki, yox. Çünki İran hər vasitə ilə Zəngəzur dəhlizinin açılmasına mane olmağa çalışır. Hətta İsrailə müharibə başlanacağı təqdirdə də Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı mövqeyini dəyişməyəcək. Amma yenə qeyd etmək istəyirəm ki, bu məsələ Azərbaycanla Ermənistanla aiddir. Bu baxımdan, Ermənistan Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı bu gün ciddi bir iş görməyə də, yaxın gələcəkdə özü bu dəhlizin açılması üçün yalvaracaq”.

32 ildir Ermənistanı dəstəkləmir və milyonlarla dollar həcmində Ermənistanla dəstək vermir. Bunun yeganə səbəbi Azərbaycanın iki yerə bölünməsi və 40 milyonluq Cənubi Azərbaycan faktorudur. İran mollaları düşünür ki, Şimali Azərbaycan müstəqil şəkildə güclü dövlətə çevriləcəyi təqdirdə, günün birində Azərbaycan bütövləşib 50 milyonluq bütöv Azərbaycana çevrilə bilər. Qafqazda Türkiyə dövləti kimi güclü bir türk kökenli dövlət görmək istəyirlər. Digər tərəfdən, Zəngəzur dəhlizinin açılması niyə İran dövlətin maraqlarına ziyan vursun ki?! Zəngəzur faktiki Ermənistan ərazisidir, blokadada qalan Naxçıvan da Azərbaycan. Quru sərhədlərin açılması heç bir halda İrana ziyan vura bilməz. Əksinə, daha çox iqtisadi cəhətdən dəstək ola bilər. Bu gün bu dəhlizin açılması birbaşa Rusiyaya lazımdır. Rusiyanın Türkiyə ilə

gündən ABŞ-la normal əlaqələrin qurulması və barış barədə danışdı. İranı blokadadan çıxartmaq istəyirlər. Bu ölkə öz maraqları üçün bu cür bəyanatlar verir. İranın dəhlizlə bağlı bu münasibəti dəyişəcək. İstəməsə də belə, Rusiya onu buna məcbur edəcək. İran uzun illərdir ki, Rusiya ilə birgə əməkdaşlıq edir. İki dövlət arasında ticari əlaqənin həcmi milyonlarla dollarla ölçülür. Hər iki dövlət Amerikanın sanksiyaları altındadır. Bu situasiyada başqa addımın atılması mümkün deyil. Siyasətdə isə daimi maraqlar hər zaman böyük rol oynayır”.

Beynəlxalq Münasibətlər və Diplomatiya Araşdırma Mərkəzinin eksperti Kənan Novruzov burada bir neçə səbəb görür: “İran Zəngəzur dəhlizinin açılmasını hələ də özünün “qırmızı xətti” kimi görür. Bunun bir neçə səbəbi ola bilər. Birincisi, ola bil-

sin, İran kommunikasiya xətlərinin öz ölkəsi ərazisindən keçməsinə çalışır. İkincisi, bəlkə də, Tehran düşünür ki, dəhlizin açılması nəticəsində İrevana təsir imkanları azalacaq. Üçüncüsü, mümkündür ki, İran Zəngəzur dəhlizinin açılması nəticəsində Azərbaycanın daha da güclənməsindən narahatdır. Amma Azərbaycan bu məsələdə ısrarlıdır. Türkiyə və Rusiya da dəhlizin açılmasına maraqlıdır. Bu,

Azərbaycanın əlini gücləndirir. Rusiya İranın mövqeyinə təsir edə bilər. Fikrimcə, Tehran dəhliz məsələsi ilə bağlı getdikcə daha loyal mövqeyə ortaya qoyacaq. Əks halda, bu, Rusiya-İran münasibətlərində gərginliyə səbəb ola bilər. Yəqin ki, Tehran indiki gərgin məqamda Moskvanı itirmək istəməz. Zəngəzur dəhlizi bütün hallarda açılacaq”.

□ **Cavanşir ABBASLI, “Yeni Müsavat”**

Rəsmi Moskva Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərində təşəbbüskarlığı yenidən ələ almağa cəhd göstərir. Belə ki, BMT Baş Assambleyasının 79-cu sessiyası çərçivəsində Nyu-Yorkda səfərdə olan Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov jurnalistlərin sualını cavablandırarkən deyib ki, oktyabrda baş tutacaq MDB və ya BRICS sammiti çərçivəsində Rusiyanın təşəbbüsü və iştirakı ilə üçlü görüş baş tuta bilər.

“Əgər onlardan təklif gəlsə, biz hər zaman bu danışıqları aparmağa hazırıq. Bu, onların öz ixtiyarındadır, görüşmək istəsələr, biz hazırıq”, - Lavrov deyib.

Məlum olduğu kimi, Ermənistan 17 maddəlik sülh müqaviləsindən 4 əsas maddəni çıxarıb, 13 maddəlik sülh müqaviləsi imzalamağı təklif edir. Azərbaycan da müqaviləyəndən çəkilmək fikrində deyil.

Prezident İlham Əliyev qəti mövqeyini bəyan edərək bildirib ki, Ermənistanın hazırkı konstitusiyası dəyişməz qaldığı halda, Azərbaycanla sülh sazişinin bağlanması, sadəcə, mümkün deyil.

Növbəti prinsipial mövqə isə bugünlərdə BMT Baş Assambleyasının tribunasından səsləndirilib. Xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov BMT Baş Assambleyasının 79-cu sessi-

Paşinyan ənənəvi söz oyunu ilə məşğul olur və beynəlxalq sənədlərin daha üstün olduğunu vurğulamaqla yenə də üzünə düşənlərdən boyun qaçıрмаğa çalışır. Həmçinin bundan əvvəl Londonda Azərbaycan Prezidenti ilə görüşməkdən də yayınmışdı.

Bəs ekspertlər necə düşünür, Rusiyada keçirilməsi gözlənilən görüş baş tutsa, bu, dalana dirənmiş prosesin yenidən irəliləməsinə töhfə verə bilərmi?

Deputat Sahib Aliyev “Yeni Müsavat”a açıqlamasında maraqlı məqamlara diqqət çəkdi: “Paşinyan öl-kəsini elə bir duruma salıb onun nə istəyib-istəmədiyi heç bir anlam kəsb etmir. Və indi o, bir növ sunqsvanq tərzliyi ilə üzleşib. Hansı yəndə atılmasından asılı olmayaraq, istənilən bir addım əleyhinə işləyəcək. Rusiya-

Kazan görüşü baş tutmaya bilər - gözləntilər

Rəsmi Bakı sözünü deyib, Ermənistan rəhbərliyi isə siyasi oyunbazlıqla, diplomatik manevrlərlə zaman qazanmağa çalışır; **deputat:** “Görüşün harada keçirilməsindən asılı olmayaraq, hərtərəfli sülh müqaviləsinin imzalanması mümkündür”

nə gəldikdə, S.Aliyevin fikrincə, Azərbaycan buna istiyanaşır: “Lavrovun da açıqlamasından göründüyü kimi, baş tutacaq görüşün gündəliyi ora neçə ölkənin təmsilçisinin qatılmasından asılı olmayaraq, ikitərəfli danışıqlar formatı çərçivəsindən kənara çıxmayacaq. Amma bununla yanaşı, görüş Rusiyada baş tutacağı təqdirdə, Paşinyana öncə BMT-dəki son çıxışı xatırladılacaq, sonra da 10 no-

qəsi üzrə nəzarəti Rusiyanın Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin Sərhəd Xidmətinin orqanları həyata keçirir”. Beləliklə, mənim fikrimcə, əgər Paşinyan görüşə razılıq versə, onun qarşısında Zəngəzur dəhlizinin açılması tələbi qoyulacaq”. **Bölgədə dayanıqlı sülhə gəldikdə, Milli Məclisin üzvü qeyd etdi ki, bu məsələyə yanaşmada Rusiyanın mövqeyi Qərbindən çox da fərqlənir:**

Erməni arxiyepiskop azərbaycanlı diplomatları təriflədi

Azərbaycan çox yaxşı diplomatlar yetişdirib və çox aydın strategiya həyata keçirir.

Axar.az xəbər verir ki, bunu Qərbi Avropanın patriarxal nümayəndəsi, Vatikandakı bütün ermənilərin katolikosunun nümayəndəsi, arxiyepiskop Xajak Parsamyan deyib.

“Ermənistan güclənmə strategiyası yaratmalıdır. Bu 25 il ərzində azərbaycanlılar çox yaxşı diplomatlar yetişdirib, onların çox aydın strategiyası var və onu həyata keçirirlər. Ona görə də etiraf etmək lazımdır ki, bu gün Azərbaycan 30 il əvvəlki kimi deyil. Biz isə güclənmək üçün birlik formasını tapmalıyıq”, - o bildirib.

Parsamyan qeyd edib ki, Ermənistan üçün azad bazarın olması çox vacibdir. “Azad bazarlar iqtisadiyyatı güclü edir və ölkənin iqtisadiyyatı güclü olanda digər problemlərin həlli üçün daha çox imkanlar yaranır. Hesab edirəm ki, Türkiyə ilə sərhədlərin açılması azad bazar üçün çox vacibdir”.

Erməni politoloq: “Bizim düşmənimiz Putindir”

“Yaddaşımız qısaadır. Əslində bizim düşmənimiz Əliyev deyil, Putindir. Qərbdə bunu başa düşürlər, amma biz başa düşmürük”.

Axar.az xəbər verir ki, bunu erməni politoloq Tigran Xzmalyan deyib.

“Qərb rəsmiləri dəfələrlə Ermənistanın Türkiyənin təsiri altında olmasını təkrarlayıblar. Bürokratlar və sorosçular bununla razılışır və yerli əhalini də buna hazırlayırlar. Ermənistanın təhsil naziri bəyan edib ki, türk dili erməni uşaqların məktəblərdə öyrənmək istədikləri ən populyar qonşu dildir”, - politoloq bildirib.

yasında çıxışı zamanı konstitusiya tələbini yada salıb, Ermənistanın xarici ölkələrdən külli miqdarda silah gətirməsi məsələsinə də toxunub: “Ermənistanın hərbi büdcəsini kəskin artırması, həm ənənəvi, həm də yeni təchizatçılardan külli miqdarda hücum silahları alması, keçmiş münafişəyə əsaslanan tezisləri və strukturları saxlamaq cəhdləri ilə birlikdə konstitusiya dəyişikliklərinin həyata keçirilməsi xüsusunda səhlənkarlığı normallaşma prosesinə xələf gətirir”.

Göründüyü kimi, Azərbaycan tam aydınlığı ilə sözünü deyib. Bütün bunlardan sonra Ermənistanın hər hansı addım atmadan masa arxasında oturması hansısa nəticə verəcəkmi, demək çətindir. Nikol

nın dünya bazarına çıxışına qadağa qoyulan mallarını Ermənistan üzərindən sataraq bu ölkəyə heç nə istehsal etmədən milyardlar qazandırması, Qərbin bənzər hərəkətlər etməsi, yəni Rusiyaya satışına izin verilməyən avadanlıqları hayların alıb ora ötürmələrinə göz yumması da əslində regionda qarşıdurmanın qorunub saxlanması niyyəti ilə Paşinyanla komandasına verilən kökədir. Azərbaycanla əlaqələrin normallaşması yönündə önəmli addım atılacağı təqdirdə isə köləklə üzleşəcəklər. Çünki Ermənistan üzərində təsiri olan böyük dövlət və güclərin heç biri bu regionda dayanıqlı sülhün yaranmasında maraqlı deyil”. **Rusiyada görüş məsələsi-**

yabr 2020-ci ildə imzaladığı üçtərəfli bəyanatın 9-cu maddəsi göstəriləcək. Ermənistanın baş naziri həmin çıxışında Zəngəzur dəhlizində keçidə nəzarəti hər hansı bir üçüncü tərəfin həyata keçirməsi haqda heç bir sənədin olmadığını deyirdi. Üçtərəfli bəyanatın 9-cu maddəsində isə belə yazılıb: “Bölgədəki bütün iqtisadi və nəqliyyat əlaqələri bərpa edilir. Ermənistan Respublikası vətəndaşların, nəqliyyat vasitələrinin və yüklərin hər iki istiqamətdə maneəsiz hərəkətinin təşkili məqsədilə Azərbaycan Respublikasının qərb rayonları və Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında nəqliyyat əlaqəsinin təhlükəsizliyinə zəmanət verir. Nəqliyyat əla-

“Ona görə də Azərbaycanla Ermənistan arasında görüşün harada keçirilməsindən asılı olmayaraq, hərtərəfli sülh müqaviləsinin imzalanması mümkündür. Ancaq Azərbaycanın irəli sürdüyü prinsipləri özündə ehtiva edən çərçivə sənədi imzalana bilər ki, bu da sülh demək olmadığı üçün Ermənistandan geosiyasi alət kimi faydalana bilər. Azərbaycana isə bu, bizə qarşı informasiya savaşı aparan gücləri müəyyən dərəcədə zərərsizləşdirmək üçün lazımdır”.

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru, hüquqşünas Sahib Məmmədov bildirdi ki, iki ölkə rəhbərinin Kazanda görüşməsi mümkündür: “Ən azı

qeyri-formal təmas ola bilər. Rusiya isə bu platformadan istifadə etməklə tərəflərə vasitəçi olmaqla görüş təklif edir. Amma ola bilsin ki, tərəflər vasitəçi olmadan, sadəcə, Kazan şəhərini görüş üçün platforma kimi də qəbul edə bilər. Bütün hallarda sammit çərçivəsində istənilən formatda görüş mümkündür. Ermənistan isə yəqin ki, okeanın o tayından və Avropadan icazə almalı olacaq. O ki qaldı sülh müqaviləsinin bəndlərinin eksəriyyətinin razılaşdırılmasına, bu hələ müqavilə şərtlərinin əsasən razılaşdırılması anlamını vermir. Məsələ müqavilənin həcmində əsas hissəsinin razılaşdırılmasından yox, prinsipial məsələlərin razılaşdırılmasından getməlidir. Ermənistan müqavilə mətninin böyük hissəsinin razılaşdırıldığını əlində bayraq edib və özünü müqaviləni imzalamağa hazır tərəf göstərməklə əslində manipulyasiya ilə məşğuldur”. **İcraçı direktor bildirdi ki, əgər Azərbaycana qarşı ərazi iddiası açıq qalarsa, bu halda imzala-**

nan sənədi sülh müqaviləsi adlandırmaq çətin olacaq: “Əgər Ermənistanın imzalayıb, parlamentə ratifikasiya edəcəyi sənədlə konstitusiyası arasında ziddiyyət olacaqsas, istənilən əlverişli məqamda Konstitusiya Məhkəməsi müqaviləni konstitusiyaya zidd olan sənəd kimi ləğv edəcək. Ona görə də rəsmi Azərbaycanın israrlı olması tam əsaslıdır. Yeri gəlmişkən, təklif olunan layihədə istənilən halda sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası məsələsi də ehtimal ki, tam həllini tapmayacaq”.

Rəsmi Bakı artıq sülhə aparan yolla bağlı sözünü deyib, özü də bir neçə dəfə. Ermənistan rəhbərliyi isə siyasi oyunbazlıqla, diplomatik manevrlərlə zaman qazanmağa çalışır. Heç şübhəsiz ki, silahlanmanı uğurla başa çatdırmaq, toparlanmaq və uyğun məqamda Azərbaycana qarşı genişmiqyaslı tərxiatlarla əl atmaq üçün. Kəsəsi, haylar yenə də havadarlarının çaldığı havaya oynayırlar...

□ **E.PASASOY,**
“Yeni Müsavat”

Saz məsafəsi

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Yenə əsas məsələ qalıb qıraqda, aşığın sazı necə tutmağını müzakirə edirik. Tağıyevin təsbehini qırdığımız, Koroğlunun atını müzakirə etdiyimiz kimi. Məncə, bundan sonra dövlət qərar versin, bütün heykəllər standart üsulla düzəldilsin. 3x4 ölçüdə şəxsiyyət vəsiqəsi şəkli çəkdiyimiz fason bir şey. Məsələn, mən vəsiqəmdə üzgümlər düşmək istəyirdim, ASAN-xidmətin əməkdaşı dedi mümkün deyil, mütləq sifətdən zəhrimar yağmalıdır. Hətta eynəyimi də gözümədən çıxartdılar. Nəticədə indi vəsiqəmə baxanda heç özüm özümü tanıya bilmirəm. Qorxuram lazım gələndə əlaqədar orqanlarımız da tanımasın, biabırçılıq olsun. Nəyə lazım belə destruktiv hərəkətlər?

Sənətkar azad olmalıdır. Xüsusilə rəssam və heykəltəraşlar. Mən bir dəfə efirdə sazı boynunun dalında çalan aşiq görmüşdüm. Adam var əlini itirib, ayağı ilə ifa edir. Məsələn, hazırda Kürdəxanıda belə bir yoldaş saxlanılır, şikayətlərini ayağıyla yazır, çünki əlləri iflicdir. Ancaq əlaqədar orqanların iddiasına görə dostumuz narkotik alveri eləyirmiş.

Ünlü rəssam Pikasso-nun "Gernika" adlı özündən də ünlü tablosu var. Tablodan alman nasistlərinin ispan şəhəri Gernikanı bombardman etməsi göstərilir, lakin kubizm üslubunda. Bu üslubun fərqi nədir, indi sayın oxuculara izah etməyə vaxtımız yoxdur, bilənlər bilməyənlərə danışsın. Yalnız qısaca yazım ki, kubizmdə adamın başı üçbucaq şəklində ola bilər, atın gözü qarnında, nə bilim, ayağı belində çəkilir. Pikassonun bu tablosu da təxminən belə şeydir. Deyilənə görə Paris işğal altında ikən Pikasso bu tablo üzərində çalışmış, bir gün bir alman zabiti emalatxanaya gəlir, rəsmi görür, soruşur: "Bu, sizin əsərinizdir?" Pikasso çoxmənalı cavab verir: "Yox, sizin əsərinizdir".

Sözümün canı odur ki, hər bir əsər, hər bir sənətkar eyni zamanda öz zamanəsinə, dövrünə bənzəyir, onu əsərlərində əks etdirir. Şəxsən mən, bu baxımdan, Ələsgər müəllimə qoyulan abidəni çox bəyəndim. Mız qoymaq lazım deyil. Gedin hələ siz plastilindən bir armud heykəli düzəldin, sonra ona-buna sataşın. Lap əladır. Şəxsən mənim tanıdığım aşiq sənətimizi gözəl ifadə edir. Necə deyirlər, "çal, aşiq, komsomolun canı..."

Üstəlik, bu müzakirələr açılış zamanı yaşanan daha kuryoz hadisədən diqqəti yayındırır. Orada Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri Anar müəllim Aşiq Ələsgərin çox ünlü "Düşdü" rədifli qoşmasının qol-qanadını qıraraq ifa etmişdir.

Məsələn, şeirin birinci bəndinin sonunda aşiq "Cadu qəmzələri canıma düşdü" söyləyib, Anar müəllim isə bunu deyib "nazü-qəmzələri" edib. Niyə? Sizə kim ixtiyar verib aşığı senzuraya məruz qoyasınız? Bu Elza deyil axı.

Daha sonra Aşiq Ələsgər "İşarət eylədim, dərdimi bildi" deyir, Anar bunun qabağına qətiyyəni yer olmayan, şeirin ahəngini zibil edən "Mən" sözünü artırır. Bu isə AYB sədrinin həm mənəm-mənəmliyini, həm də qoşma janrının tələblərindən anlayışı olmadığını göstərir. Əlbəttə, bu, xalq sənətidir, Təhmimə deyil ki, Spartakın daçasına, Sankt-Peterburqa-zada yollayasan. Bunu duymaq üçün xalqın içində yaşamalısın.

Bitmir ki... 3 bəndlik şeirdə nə qədər səhvə yol vermək olar? Ələsgər "Başını buladı, gözündən güldü" kimi əla bir mənərə yaradıb, yəni demək istəyir qadın həm yox deyir, həm hə deyir. Anar isə bunu belə oxudu: "Qaşını oynatdı, gözündən güldü". Niyə axı mütləq qas oynamalıdır? Bu nə yapmış fantaziyalardır? Ayıb deyilmi? Ağsaqqal adamsan, çox şey eləmək istəmirik.

Aşiq "Ələsgərəm, hər elmdən haliyam" deyib, Anar bunu "Ələsgərəm, hər dərdədən haliyam" a döndərüb. Aşiq "Dedim sən təbibsən, mən yaralıyam" deyib, Anar bunu da "Dedim, sən gözəlsən, mən yaralıyam" şəklində təhrif etdi. Bunlar isə AYB-də elmə, təbabətə neqativ münasibətin inikasıdır.

Sən də deyirsən sazı aralıda qayırlar... Bəzən saz nə qədər aralıda olsa yaxşıdır.

Ermenistanın baş naziri Nikol Paşinyan Nyu-Yorkda BMT Baş Assambleyası çərçivəsində çoxsaylı danışıqlarda iştirak etsə də, onun ABŞ prezidenti ilə qısa da olsa görüşü olmadı. Halbuki cəmi bir neçə gün əvvəl Ermənistanın müstəqillik günü ilə bağlı İrəvana göndərdiyi məktubda Bayden iki ölkə arasında münasibətləri strateji müttəfiqlik kimi qiymətləndirmişdi.

Üstəlik, bir neçə aydır ki, İrəvana siyasi, maliyyə və hərbi yardım edilir, ABŞ-dan bu ölkəyə ən müxtəlif səviyyədə məmurların səfərlərinin ardı-arası da kəsilmir. Ekspertlər bu baxımdan hesab edirlər ki, Bayden-Paşinyan görüşü olmalı idi. Amerikaşünas politoloq Suren Sərkisyan Strateji Araşdırmalar və Təşəbbüslər üzrə Analitik Mərkəzin təşkil etdiyi "ABŞ-da seçkilər və onların postsovet məkanına təsiri" adlı dəyirmi masada bu mövzuda maraqlı fikir bildirib.

O deyib ki, ABŞ öz fəaliyyətində Ermənistan-ABŞ deyil, regional gündəliyi rəhbər tutur. Sərkisyan da xatırladı ki, Co Bayden administrasiyası ilə Nikol Paşinyan arasında yüksək səviyyəli təmaslar - telefon danışığı və ya görüş olmayıb. Politoloq hesab edir ki, "bu, Ermənistanla münasibətləri inkişaf etdirməkdə deyil, ilk növbədə Rusiyanın Cənubi Qafqazda təsirini zəiflətməkdə maraqlı olan ABŞ-ın regional gündəliyinin konturlarını göstərir".

Politoloq Fərhad Məmmədov (Azpolitika.info) deyib ki, bu görüş Paşinyan üçün vacib idi: "Baydenlə görüş, ən azı bir kənarda fotosəkil, çiyinə dostcasına siqal çəkmək daxili siyasi kontekstdə, xüsusən də ayın sonunda Kazanda Putinlə görüş ərəfəsində çox faydalı olardı. Paşinyan ABŞ-a səfərindən əvvəl də KTMT-ni Ermənistanın təhlükəsizliyinə təhdid adlandırmışdı. Lakin belə təxribatçı bəyanat belə ABŞ prezidenti ilə bir auditoriyanı bölüşmək üçün kifayət etmədi".

Siyasi analitik Maykl Rubinin dediyi kimi, "ABŞ Ermənistanı dəstək verməyə hazır deyil, amma Paşinyana yox - və bu, fundamental bir fərqdır". Paşinyanın Nyu-York səfəri cavablarından daha çox sual doğurdu. Baydenin erməni lideri ilə görüşdən qaçması, ehtimal ki, seçki ilə bağlı narahatlıqlarından qaynaqlanır, çünki o, erməni diasporasının dəstəyini itirməkdən çekinirdi. Buna baxmayaraq, bu imtina aydın bir mesaj verir: Ermənistanın rəhbərliyi öz xarici siyasət ambisiyalarında təkə ABŞ-a güvənə bilməz. Rusiya ilə münasibətlərdə gərginliyin artdığı bir şəraitdə Paşinyan çətin bir seçimlə üz-üzədir - Qərblə

Bayden buna görə Paşinyanla görüşmədi - ABŞ-ın sözdə müttəfiqi...

Bu ölkədən İrəvana siyasi, maliyyə və hərbi yardım edilir, ən müxtəlif səviyyədə amerikalı məmurların səfərlərinin ardı-arası da kəsilmir; analitiklər görünməz səbəbləri açıqladı

yaxınlaşmanı davam etdirmək, yoxsa Vaşinqton və Moskva arasında tarazlığı bərpa etməyə çalışmaq.

"Bayden Zelenski ilə görüşdü. Onun gündəliyində global müharibə var. Paşinyanın Rusiyanın sanksiyalarından yayınmaqda xidməti ABŞ-ın xoşuna gəlmir. Amerikalılar istədikləri nəticəni tam ala bilmirlər. Son vaxtlarda Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqorinyanın adı təsadüfi çəkilmir və Vaşinqtonun ona "stavka" etdiyi haqda iddialar var. Ona görə də Nikolun Putinə iqtisadi spektrdə köməyi Baydenin üreyincə deyil", - deyir **professor Qabil Hüseynli** "Yeni Müsavat"a görüşün olmamasını belə şərh etdi. Onun qənaətinə görə, əslində Ağ Ev rəhbəri Zelenski istisna, bir çox liderlərlə bir araya gəlmədi. Q.Hüseynli hesab edir ki, ABŞ regiona Ermənistan üzərindən təsirlərini artırır, amma İrəvana ayrılıqda yanaşmır, Cənubi Qafqaza böyük baxır: "Onu demək olar ki, Blinkenin təşəbbüsü ilə nazirlərin görüşü baş tutdu. Bayden BMT tribunasında çıxışı zamanı da Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin tənzimlənməsinə bir cümlə ilə toxundu. Bu mənada Bayden əlavə görüşə zərurət görmədi. İkincisi, Paşinyan və Ermənistan ABŞ üçün siyasətini həyata keçirməyə bir alətdir. Bununla belə, görüşün olmamasında əsas səbəb kimi Ermənistanın Rusiyanın sanksiyaları dəlməsində köməyi görə bilərəm".

Professor Paşinyanın Ərdəğanla Türk Evinə görüşünü daha vacib sayır: "Ermənistanın baş naziri Nyu-York səfərində Baydenə daha çox Ərdəğana ehtiyacı olduğunu hiss etdirdi. Çünki Ermənistanın Avropaya çıxışı, Qərbə inteqrasiyası Türkiyədən asılıdır, nəinki Amerikanın o taydan verdiyi silah-sursat, yaxud hərbi təlimlərdən. Paşinyan anlayır ki, Türkiyə və Rusiya ilə münasibətlərə baxmaq məcburiyyəti vardır. Hətta bugünlərdə baş nazirin müavini Mqer Qriqorinyan qeyd elədi ki, Rusiya ilə problemlər var, amma həll yollarını tapmaq lazımdır. Ona görə də Ermənistan region ölkələri ilə əlaqələrinə nəzər yetirməlidir, nəinki ABŞ-dan mədəd ummalıdır. Həmçinin Bayden administrasiyası son dövrlərini yaşayır. Bu cəhətdən görüş olmaması da mümkündür. İndi Paşinyan Harrisin qələbəsinə ümid edir. Düzdür, yanvara qədər Bayden prezident vəzifəsini icra edəcək, amma Trampın qalibiyyəti olarsa, erməni baş nazirin qəm dəryasına qerq olması gözləniləndir".

Siyasi şərhçi Fuad Əliyevin sözlərinə görə, Paşinyanın heç zaman Baydenlə görüşü olmayıb: "Ümumiyyətlə, Amerika lideri Ermənistan rəhbərini şəxsən qəbul etməyib. Bayden buna zərurət görmür. ABŞ Cənubi Qafqazdan Rusiyanı sıxışdırmaq üçün strateji planlar qurur və həyata keçirməyə çalışır. Ermənistan bu planın tərəfi hissəsi və icraçısı rolundadır. Bu məqsədlə hərbi və si-

yasi dəstək verilir. Əsas hədəf Rusiyanın hərbi mövcudluğuna son qoymaqdır. Yeni Ermənistanın Rusiya ilə ticarət dövrüyyəsi, iqtisadi əlaqələri hələ ki Vaşinqton üçün ikinci dərəcəli məsələdir. Əgər gələcəkdə Ermənistan Avropa Birliyinə üzv olarsa, o zaman Rusiyanın iqtisadi təsirlərinin azaldılması istiqamətində də siyasət yürüdülecək. İndiki halda Rusiyanın Gümrüdə olan hərbi bazasını evakuasiya etmək, Türkiyə və İran sərhədlərindən rus hərbiçiləri çıxarmaq, Ermənistanın KTMT üzvlüyündən de-yure çıxması ABŞ-ın prioritet hədəfləridir".

Siyasi təhlilçinin fikrincə, ABŞ-ın Ermənistanda bu niyyətinə müvəffəq olması çətin görünür, hətta nonsensdir: "Hər şey Ukrayna müharibəsinin təsirlərindən, Putin iqtidarının iradəsindən və Cənubi Qafqazda gedən proseslərdən asılı olacaq. Rusiyanın bizim bölgədə dominantlığı güclənməyə başlasa, Ermənistanın planları suya düşəcək. ABŞ Gürcüstanda uzunmüddətli bir anti-Rusiya ab-havası yarada bilməmişdi. Hazırda realıq dəyişir. Hətta gürcü hökuməti ruslarla dil tapıb Abxaziya probleminin həllinə ümid edirlər. Paşinyan da "gözü çıxmış" Saakaşvili nümunəsini yada salmalıdır. Məncə, ABŞ-ın çoxşaxəli strategiyasında Rusiyanın Cənubi Qafqazdakı imkanlarını minimuma endirmək planları varsa da, bunu reallaşdırmaq asan olmayacaqdır".

□ **Emil SALAMOĞLU, "Yeni Müsavat"**

Qərbi Azərbaycana qayıdışın şifrələri verildi

Prezident İlham Əliyev real olmayanı deməz...

“1918-ci ildə birinci, 1940-50-ci illərdə ikinci və 1980-ci illərin sonları-1990-cı illərin əvvəllərində üçüncü deportasiya baş vermişdir. İki deportasiyadan müəyyən müddətdən sonra Azərbaycan xalqı öz dədə-baba torpaqlarına qayıtmış, yəni hamısı olmasa da, böyük bir qisim qayıtmışdır. Bu, bizdə haqlı olaraq əminlik yaradır ki, üçüncü etnik təmizləmə dalgasına məruz qalmış qərbi azərbaycanlılar öz dədə-baba torpaqlarına qayıdacaqlar”. Prezident İlham Əliyev Aşıq Ələsgərin Bakıda abidəsinin açılış mərasimindəki çıxışında XX əsrdə xalqımızın məruz qaldığı deportasiyalar haqqında danışarkən belə deyib.

“Bu gün biz Azərbaycan xalqının əyilməz ruhunu Qarabağa və Şərqi Zəngəzura qayıdan soydaşlarımızın timsalında görürük. O torpaqları heç vaxt görməyən Qarabağdan, Şərqi Zəngəzurdan olan soydaşlarımız həvəslə, səbirsizliklə o qayıdış gününü gözləyirlər, Böyük Qayıdış proqramının icrasını səbirsizliklə gözləyirlər. Əslində bu proqram artıq icra edilir. Heç vaxt o torpaqlarda yaşamamış, amma o torpaqlara qayıtmaq eşqi ilə yaşamış qarabağlılar bu gün Qarabağa qayıdırlar. Mən əminəm ki, biz eyni mənzərəni Qərbi Azərbaycana qayıdış dövründə də görəcəyik”, - deyə Prezident bildirib.

Dövlət başçısı deyib ki, Qarabağın və Şərqi Zəngə-

zurun azad edilməsi, suverenliyimizin tam bərpa olunması qərbi azərbaycanlılarda da nikbinlik hisslərini artırır: “Hətta işğal dövründə, 10 il, bəlkə də ondan da qabaq mən bəzi çıxışlarımda Qərbi Azərbaycanla bağlı fikirlərimi səsləndirirdim. Biz hər dəfə qarşıya hədəflər qoymalıyıq. Bu hədəflər həm stratejidir, həm taktiki, həm qısamüddətli, həm uzunmüddətli. Amma hədəflər düzgün seçilməse, heç bir nəticəyə nail olmaq mümkün olmayacaq. Hədəflər həm həqiqəti, ədaləti və həm də real vəziyyəti, real gücümüzü əks etdirməlidir. Nə qədər güclü olsaq, o qədər də bizim səsimiz eşidiləcək.”

Prezident deyib ki, bu abidənin açılışı bütün qərbi azərbaycanlıları və bütün Azərbaycan xalqını yenə də bir amal uğrunda birləşməyə dəvət edən hadisədir: “Biz o günü səbirsizliklə gözləyirik, inanırıq, mən də inanıram, siz də inanırsınız. Gün gələcək biz Aşıq Ələsgərin ermənilər tərəfindən dağıdılmış abidəsinə bərpa edəcəyik və Ağkilsə kəndində buna oxşar mərasim keçirəcəyik”.

Qərbi Azərbaycan İcmasının sədr müavini, deputat Hikmət Babaoğlu Prezidentin Aşıq Ələs-

gərin abidəsi önündə çıxışını tarixi çıxış hesab etdiyini dedi: “Hər şeydən öncə Prezident Aşıq Ələsgəri təkcə ulu ozan kimi yox, həm də tarixi və tənəpərvər şəxsiyyət kimi qiymətləndirdi. Bildirdi ki, 1918-ci ildə ermənilərin Azərbaycana qarşı törətdiyi etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində məhz 97 yaşlı Aşıq Ələsgər də öz doğma kəndindən, Göyçə mahalından didərgin edilib. Buna baxmayaraq, 3 il Kəlbəcərdə yaşadıqdan sonra, o, yenidən öz doğma kəndinə qayıdıb. Yeni bu, həm də bir fədakarlıq nümunəsidir. Azərbaycan Prezidenti təxminən 100 illik tariximizə ekskursiya edərək həm də bir sosial, siyasi arxeologiya apardı və dedi ki, son 100 ildə Azərbaycan xalqı Ermənistan dan üç dəfə deportasiyaya məruz qalıb. Son 100 il demək elə Ermənistan adlı qondarma dövlətin Azərbaycan ərazisində qurulması tarixi deməkdir. Ermənilər dövlət quran kimi azərbaycanlılara qarşı soyqırım və deportasiya siyasəti aparıblar. Prezidentimiz dedi ki, birinci və ikinci deportasiyadan sonra azərbaycanlılar öz tarixi torpaqlarına yenidən qayıtdığı kimi, üçüncü etnik

təmizləməyə məruz qalan azərbaycanlılar da öz tarixi torpaqlarına qayıdacaqlar.

Azərbaycan Prezidenti Qərbi Azərbaycana qayıdışın tarixi-mənəvi kodları ilə bərabər, həm də aparılan siyasətimizi diqqətə təqdim etdi, dedi ki, biz bir gün Aşıq Ələsgərin doğulduğu Ağkilsədə də belə bir tədbir keçirəcəyik. Bu, Prezident İlham Əliyevin apardığı siyasətinə inamıdır və “nəyi nə vaxt etmək lazımdır edəcəyəm” fikirlərinin bir daha təntənəsidir. Çünki Azərbaycan Prezidenti dedi ki, biz real olmayan məsələlər haqqında danışmırıq. Bax,

Rəhman Mustafayev

Rusiyadakı yeni səfir: Moskva təhsilli, üç Avropa ölkəsində baş diplomat...

Oktyabrın 1-də Rəhman Mustafayev Azərbaycan Respublikasının Rusiya Federasiyasında fövqəladə və səlahiyyətli səfiri təyin edilib. Bu barədə Prezident İlham Əliyev sərəncam imzalayıb. Yeni səfir bu vəzifədə Polad Bülbüloğlunu əvəz edəcək.

Rəhman Mustafayev 26 sentyabr 1963-cü ildə Bakı şəhərində anadan olub. 1980-1985-ci illərdə Moskva Dövlət Universitetinin Beynəlxalq İqtisadi Münasibətlər fakültəsində təhsil alıb. 1985-1987-ci illərdə hərbi xidmətdə olub.

Diplomat 1993-1994-cü illərdə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İcra Aparatında İnformasiya-analiz xidmətinin baş məsləhətçisi işləyib. 1994-1997-ci illərdə Azərbaycan Respublikasının Rusiyadakı səfirliyinin əvvəlcə üçüncü, sonra ikinci, ardınca birinci katibi işləyib.

O, 1997-1999-cu illərdə Azərbaycan Respublikası Dövlət Əmlak Komitəsinin Xarici əlaqələr şöbəsinin müdiri olub. 2000-2006-cı illərdə Azərbaycan Respublikasının Rusiya Federasiyasındakı səfirliyində müşavir olub. 2006-cı ilin may-noyabr aylarında Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin birinci ərazi idarəsinin direktor müavini olub. 2006-cı ilin noyabrından 2009-cu ilədək Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin birinci ərazi idarəsinin direktoru olub.

Rəhman Mustafayev Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 23 iyun 2017-ci il tarixli Sərəncamı ilə Yunanıstan Respublikasındakı və eyni zamanda Albaniya Respublikasında fövqəladə və səlahiyyətli səfiri vəzifəsindən geri çağırılıb. 2017-2022-ci illərdə Azərbaycan Respublikasının Fransa Respublikasında, 2022-ci ildən bu günə kimi isə Niderland Krallığına fövqəladə və səlahiyyətli səfiri olub. O, eyni zamanda Azərbaycan Respublikasının Kimyəvi Silahların Qadağan Olunması üzrə Təşkilatda daimi nümayəndəsi idi.

İngilis, fransız, rus və ərəb dillərini bilir.

rin abidəsinin açılışındakı çıxışında səsləndirdiyi fikirlər bu inamı daha da möhkəmlətdi. Qarabağa qayıtmaq hədəfinə nail olduğu kimi, növbəti haqlı hədəfimizə də şübhəsiz nail olacağıq. Bu hədəf Qərbi Azərbaycana qayıdışdır. Prezident İlham Əliyev Qərbi Azərbaycana qayıdış məsələsini çox ciddi olaraq ortaya qoyub. Dövlətimizin bu məsələdə iradəsini nümayiş etdirib. Biz Qarabağı azad etdikdən sonra bütün xalqımızda Qərbi Azərbaycana da qayıdacağımız inamı artıb. 1918-20-ci illərdə mövcud olmuş Ermənistan adlı qondarma dövlət cəmi 9 min kilometr əraziyə malik idi. Sovetlər dövründə ermənilərə azərbaycanlıların daha 20 min kvadrat kilometr ərazisini peşkəş etdilər. Bu, Azərbaycan xalqının iradəsinə zidd olaraq edilməmişdi. Bu gün Azərbaycan dövləti və xalqının iradəsi ortadadır. Bu iradənin nəticəsi olaraq necə ki, Qarabağ işğaldan azad olundu, eləcə də ermənilərə sovet dövlətinin verdiyi ərazilərə azərbaycanlıların qayıtmasını təmin edəcəyik. Bu böyük missiyanı həyata keçirmək üçün dövlətimizin siyasəti, yol xəritəsi mövcuddur”.

□ Etibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”

Prezidentin Aşıq Ələsgə-

Vaşinqtonda fəaliyyət göstərən və dünyanın ən nüfuzlu beyin mərkəzlərindən olan Hudson İnstitutunun baş elmi işçisi Lyuk Koffi Yaxın Şərqdə vəziyyətin pisləşdiyi bir vaxtda “Azərbaycanı hazırlaşmağa çağırır”. O, X səhifəsində “Azərbaycan hazır olmalıdır” yazsa da, konkret fikrini açıqlamayıb. Bu barədə Minval.az saytı yazıb.

Lyuk Koffi Azərbaycana tanış simadır. O, ötən ilin sentyabrında Qarabağda aparılan lokal antiterror tədbirlərinin Azərbaycanın daxili işi olduğunu yazmışdı: “Beynəlxalq hüquqa görə Qarabağ bölgəsi Azərbaycanın bir hissəsidir. Hazırda bütün hərbi əməliyyatlar ölkə daxilində aparılır. Ermənistan işğal olunmur. Azərbaycanın daxilində yerləşən erməni qoşunları hücumlara məruz qalır. Bunlar faktıdır”.

“Yeni Müsavat” məlumat verir ki, Hudson İnstitutu 1961-ci ildə RAND Korporasiyasının əməkdaşları tərəfindən yaradılmış Amerika beyin mərkəzidir. İnstitut “qlobal təhlükəsizlik, rifah və azadlıq” inkişaf etdirən innovativ tədqiqat və təhlillər aparır.

Rusiya Ədliyyə Nazirliyi Hudson İnstitutunu arzuolunmaz təşkilatlar siyahısına daxil edib. Baş Prokurorluğun qərarı ilə institutun Rusiyadakı fəaliyyəti arzuolunmaz hesab olunub.

Bəllidir ki, Cənubi Qafqaz Yaxın Şərqi qapısıdır. Ölkəmiz özünü Yaxın Şərqdən kənarda təsəvvür edə bilməz. Ona görə də Yaxın Şərqdə baş verən hadisələrin ölkəmizə təsirinin olması təbiidir. Azərbaycan balanslı və uğurlu xarici siyasəti ilə ilk növbədə özünü bu hadisələrdən kənarda saxlamağa müvəffəq olub. Dayanıqlı iqtisadi və siyasi sistemin yaradılması Azərbaycanı bu cür hadisələrdən və təhlükələrdən sığortalayıb. Amma Livandakı son hadisələrdən sonra bu ger-

ginlik Azərbaycanın yaxın qonşusu olan İrana sıçraya bilər. Bəs bu xəbərdarlığın sətiraltılarında gizlənən hansı təhlükə və təhdidlər ola bilər?

Digər tərəfdən, Azərbaycan üçün xoşagəlməz mənzərə onun dostu İsrailə qonşusu İran arasındakı düşmənçilikdir. Tehranın Bakıdan əsassız gözləntisi Tel-Əviv əleyhinə mövqe sərgiləməkdir. İran vaxtaşın Azərbaycanı ittiham edir ki, guya onunla sərhədlərə “sionist rejimi” yerləşdirmişik. Bu sübutsuz iftiralara heç biri yapışmayıb. Çünki fakta söykənmir. Eyni zamanda Azərbaycanın dostu İsrailə cənub qonşusu İranın münasibətlərinin bu həddə çatması, Yaxın Şərqdəki eskalasiya heç də ürəkaçan hal deyil. İstər-istəməz regiona təsirləri var. Analitiklər İranın proksi qüvvələrinin məhvindən sonra növbənin ona çatacağını istisna etmirlər. Əgər bölgədə İranın vurulması prosesi başlansa, Ukrayna müharibəsindən daha böyük böhran start götürə bilər.

Analitik Elxan Şahinoğluna görə, İran prezidenti Məsud Pezeşkianın bugünlərdə səsləndirdiyi “İranda hər hansı hadisənin baş verəcəyi təqdirdə Kürdüstan, Azərbaycan, Sistan və Belucistan, Xuzistan özlərinin hökumətlərini quracaqlar” açıqlaması təsadüfi deyil: “ABŞ və İsrail İranda rejim dəyişikliyinə nail ola bilməslərə, Pezeşkianın səsləndirdiyi modelə həyata keçirməyə çalışacaqlar. Azərbaycan buna hazır olmalıdır”.

ABŞ-ın beyin mərkəzindən Bakıya şok xəbərdarlıq

Nüfuzlu Hudson İnstitutu Yaxın Şərqdə vəziyyətin pisləşdiyi vaxtda “Azərbaycanı hazırlaşmağa çağırır”; eskalasiyanın yaratdığı gərginlik ölkəmizin qonşusu İrana sıçraya bilər

Politoloq hesab edir ki, İsrail ABŞ-ın dəstəyi sayəsində HƏMAS və “Hizbullah”ı başsız qoyub, komandirlərinin böyük əksəriyyətini öldürüb, üstəgəl Suriya və İran ərazisindəki hədəflər də vurulur: “İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, Ərəb Dövlətləri Liqası və buna bənzər təşkilatlar İsrail-ABŞ cütlüyünü durdurmaq iqtidarında deyillər. Bu ikili növbəti mərhələdə

İran üzərində çalışmalara başlayacaq”.

Siyasi icmalçı Aqşin Kərimov hadisələrə fərqli aspektdən yanaşır: “İranın Yaxın Şərqdə geosiyasi zərbələr alması onun Cənubi Qafqazdakı qırmızı xətlərini də aşındırır. İsrailin ard-arda İranı çətin vəziyyətdə qoyması Tehranın Cənubi Qafqazdakı Zəngəzur dəhlizinə nisbətə istifadə etdiyi qırmızı xətlər ifadəsini re-

daktə etməsinə gətirib çıxara bilər. İran icbari tələb kimi Azərbaycanla əməkdaşlıq karnallarını genişləndirərək dəhliz məsələsində güzəşt siyasətini nümayiş etdirə bilər. Beləliklə, İranın Yaxın Şərq arenasında düçar olduğu problemlər onun Cənubi Qafqazda geosiyasi mövqelərinə mənfi təsir edəcək”.

Siyasi ekspert Məhəmməd Əsədullazadənin fik-

rincə, İran proseslərə müdaxilə etsə, daxilə ciddi parçalanmalara yol açar bilər. Onun sözlərinə görə, bu da regiona və Azərbaycana təsirini göstərəcək: “Proksilərinin sıradan çıxarılması həm də İranın Yaxın Şərqdəki varlığının sonu deməkdir. Həmçinin baş verənlər Yaxın Şərqdə yeni siyasi nizam formalaşdıracaq”. Əsədullazadənin fikrincə, İran prezidenti Məsud Pezeşkianın bu fonda Güney Azərbaycan, Belucistan, Kürdüstan və digər bölgələrdəki mümkün parçalanmalara diqqət çəkməsi bununla bağlıdır: “Bunu belə oxumaq olarki, Pezeşkian və komandası mümkün təhlükələrdən sığortalanmağın yolunu müdaxilələrdən çəkinməkdə görür. Başqa sözlə, İranın gələcəyi baş verənlər qarşısında hansı yolu seçəcəyindən asılıdır. Bir addım da atsa, özünü bitirəcək. İran daxilə sıçrayacaq gərginlikdən salamat çıxmaya bilər. Zənnimcə, Tehranda bunu anlaşırlar”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

“Hizbullah” Qəbələ RLS-i bu səbəbdən partlatmaq istəyib Təhlükəsizlik eksperti: “Düşünmürəm ki, İsrail nə vaxtsa RLS-in imkanlarından istifadə edib”

İsrailin Beyrutu bombalaması nəticəsində “Hizbullah” lideri Həsən Nəsrullahla birlikdə ölənlər Əli Karaki haqda faktlar yenidən gündəmə gəlib. Əli Karaki “Hizbullah”ın ən təcrübəli komandirlərindən biri kimi tanınıb. O, qruplaşmanın bir çox əməliyyatlarına şəxsən rəhbərlik edib.

Bunun fonunda Əli Karakinin adı Azərbaycanın tarixinə Bakıda terror aktı törətmək istəməsi ilə düşüb. Belə ki, 2008-ci ildə Livan vətəndaşları Əli Karaki, Nəcməddin Əli Hüseyn “Hizbullah” və “Əl-Qaidə” təşkilatlarının rəhbərləri tərəfindən təlimatlandırılaraq Azərbaycana göndəriliblər. (Globalinfo.az) Xüsusilə Əli Karaki Qəbələ RLS-i partlatmağı və bununla da xarici ölkələrin Azərbaycanla əlaqəsini kəsməyi planlaşdırıb. Dəstə üzvləri bir neçə dəfə Qəbələ RLS-in ətrafına getsələr də, planı həyata keçirməyə nail olmayıblar. İttiham aktından məlum olur ki, Əli Karaki və digərləri 2008-ci il mayın 8-də İsrail dövlətinin yaranmasının 60 illik yubileyi günü bu dövlətin Bakıdakı səfirliyində terror aktı törətməli imiş. Belə ki, 2008-ci ilin aprelində Əli Nəcməddin Ə.Şükürova İzmir kü-

çəsində kirayələnən mənzilə 1 kiloqram 400 qram plastid adlı partlayıcı maddə, trotil şaşkası, 2 ədəd “EDP-8” tipli elektrodetonatoru və izləmə üçün əlavə durbin, “Soni” markalı videokamera aparıblar. Aprelin 30-da Əli Karaki Ə.Şükürova və Əli Nəcməddinə izləndiyini bildirib. Buna görə də özlərini şübhəli göstərməmək üçün sakitcə yaşadıqları ünvanlara gedib, son-

rakı günlər ərzində gizli yollarla İrana qayıtmağı razılaşıblar. Növbəti gün Əli Nəcməddin Əli Karaki ilə 28 May küçəsindəki aviakassaya gəliblər. Orada İrana təyyarə bileti almaqla qonşu dövlətə təyyarə ilə gedəcəyi təəssüratı yaratmaq istəyiblər. Daha sonra isə “20 Yanvar” metrosunun yanına gələrək Astaraya, oradan İrana getməyi planlaşdırıblar. Lakin “20

Yanvar” metrosunun yanında Yasamal Rayon Polis İdarəsinin əməkdaşları Əli Nəcməddindən şübhələnib onu saxlayıblar. Sonradan dəstənin digər üzvləri də ölkəni tərk etmək istəyərkən həbs olunublar. Dəstə üzvlərinin evlərində və kirayə yaşadıqları ünvanlarda aparılmış axtarış zamanı İsrail səfirliyinin, Qəbələ Radiolokasiya Stansiyasının yüksəkdən çəkil-

diyi fotoşəkillər, Yəhudi Mədəniyyət Mərkəzinin video və foto görüntüləri olan kaset və disklər, silah-sursat, partlayıcılar götürülüb. Araşdırmaçı-tarixçi Tural Həmid yazır ki, o vaxt 15 il həbs cəzası alan Ə. Karaki sonradan İran və Azərbaycan arasında danışıqlardan sonra dəyişdirildi. Karaki bu müddət ərzində “Hizbullah”ın üçüncü adamına qədər yüksəldi. 2024-cü il sentyabrın 27-də isə İsrailin Beyrutu hücumu zamanı “Hizbullah” lideri Həsən Nəsrullahla birgə öləb.

Deputat, Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiyaya qarşı mübarizə komitəsinin üzvü Arzu Nağıyev “Yeni Müsavat”a deyib ki, terrorçunun dini, məzhəbi olmur: “Qəbələ RLS texniki parametrlərini və münasib yerləşməsinə nəzərə alsaq, zamanında dünyada heç bir tayı-bərabəri yox idi. Adətən stansiyanı SSRİ-nin “gözü və qulağı” adlandırırdılar. Stansiya Hind okeanı hövzəsi daxil olmaqla, dünyanın böyük bir hissəni nəzarətdə saxlaya bilirdi. Stansiya üzərindən əldə olunan məlumatlar dövlətlərarası informasiya mübadilə razılaşmalarına əsasən, bir-birinə ötürülürdü. Məsələn, 1991-ci ildə İraqda gerçəkləşdirilən “Səhrada Fırtına” əməliyyatı zamanı Qə-

bələ RLS ABŞ bombardmançılarından, gəmilərindən və sualtı qayıqlarından 302 qanadlı raketin baraxılması, 15 raketin trayektoriyaya çıxma bilməməsi və 30 raketin də İraq hava hücumundan müdafiə qüvvələri tərəfindən məhv edilməsi hallarının hamısını istisnasız olaraq qeyd etdi. Amma bu stansiyadan əldə olunan məlumatların İsrailə ötürülməsi barədə hər hansı bir sübut yoxdur. İranla bağlı məlumatların İsrailə ötürülməsinin nə dərəcədə real olmasının sübutu yoxdur. Düşünmürəm ki, İsrail Qəbələ RLS-in imkanlarından istifadə edib. Zamanında belə bir stansiyanın partlatılması regionda böyük ajiotaj yarada bilərdi. Ümumiyyətlə isə Qəbələ RLS çox ciddi şəkildə qorunurdu. Orada terror törədilməsi də sıradan bir məsələ deyildi. Bu baxımdan, Azərbaycana göndərilən terrorçu dəstənin həbsi də təəccüblü deyildi”.

Arzu Nağıyev deyib ki, əməliyyat şəraiti hər zaman olduğu kimi, bu gün də tam nəzarət altındadır: “Cənab Prezident də qeyd etdi ki, sərhədlərimizdən Azərbaycana gələcək hər hansı bir təhlükə, təhdidin qarşısı mütləq şəkildə alınmalıdır. Vətəndaşlarımız da ayıq-sayıq olmalı, uzun illərdən sonra bərpa edilmiş ərazi bütövlüyümüzün qorunması üçün atılan addımlara dəstək verməlidirlər”.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Müsavat”

ci və ikinci Qarabağ müharibələrində maddi-mənəvi zərər görmüş Azərbaycanca...

AMİP sədri, deputat Arzuxan Əlizadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, ermənilər əsrlər boyu özlərini "məzlum", "soyqırma" məruz qalmış xalq kimi təqdim ediblər: "Onlar dilənçi xislətlərini heç vaxt gizlətməyiblər. Elə bu yalançı məzlumluqla da qondarma dövlətin qurulmasına nail olublar. Sonra bu qondarma dövlət istifadəyə yararlı material kimi

Ermənistanın ədliyyə naziri niyə istefa verib?

Ermənistanda istefa verən ədliyyə naziri Qriqor Minasyanla hakim fraksiya arasında uzun müddətdir ki, fikir ayrılıqları olub. "Sputnik Armenia"ya xəbər verir ki, bunu hakim "Mülki Müqavilə" fraksiyasından deputat Arpi Davoyan deyib.

Onun sözlərinə görə, iqtidar partiyası Ermənistanın yeni ədliyyə naziri vəzifəsinə onların komandasından birinin gəlməsini istəyir.

Əvvəllər Qriqor Minasyanın nazir vəzifəsindən uzaqlaşdırılması üçün imza toplanması təşəbbüskarlarından biri olmuş Davoyan jurnalistlərə açıqlamasında Minasyanla ciddi fikir ayrılıqlarının olduğunu bildi. Deputat bunun "uzun hekayə" olduğunu, indi təfərrüatları açıqlamağın yersiz olduğunu deyərək təfərrüatlara varmayıb.

O bildirib ki, fikir ayrılıqları və narahatlıqlar dünən və ya bu gün yaranmayıb.

Oktyabrın 1-də Ermənistanın ədliyyə naziri Qriqor Minasyan istefa ərizəsini baş nazirə təqdim edib və bu barədə sosial şəbəkələrdə məlumat yayıb. Ermənistan mətbuatının yazdığına görə, hakim fraksiya Minasyanın Ermənistanın üçüncü prezidenti Serj Sərkisyanın kürəkəni, Vatikandakı keçmiş səfir Mikael Minasyanın qardaşı olduğunu nəzərə alaraq, onun əleyhinə olub.

zərdə tutur: "Hər iki hadisə Ermənistan ağ yalanlar danışır. Azərbaycan öz torpağına hücum edə bilməz, məntiqsiz yalanlaşmadır. Dinc ermənilərə də hücum olmayıb, qabaqcadan vərəqələr paylanıb, səsgücləndirici ilə mülki əhaliyə xəbərdarlıq olunub, heç kəsin burnu Ordusu Qarabağda separatçı və terrorçu güclərə hücum edib. Bu hücumun da səbəbi öz torpaqlarımızdan başqa dövlətin yerləşdirdiyi qanunsuz silahlı birləşmələri çıxarmaq olub. Azərbaycan Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin Qarabağdakı tör-töküntülərini təmizlədiyi üçün dünya bizə heç nə deməyib. Fransa və bir-iki beynəlxalq təşkilatın hümməsindən əlavə reaksiya yoxdur".

Ekspert vurğuladı ki, sərhəd döyüşləri Ermənistanın ucbatından olub: "Düşmən hərbi təxribatları gücləndirib və hadisələr şərti sərhəddə baş verib. Bu zaman Ermənistanın işğal dövründə qa-

nunsuz olaraq irəli çəkdiyi ərazilərə nəzarəti təmin etmişik. Sərhədin dəqiqləşməsi aparılmadığı üçün iddia edə bilməzlər ki, onlara aid ərazilərdir. Artıq Ermənistanın Konstitusiyaya Məhkəməsi delimitasiya komissiyası ilə bağlı əsasnamənin reqlamentini təsdiq edib və ümid edək ki, sərhədlərin müəyyənləşməsi üçün praktik addımlar atılacaq. O zaman şərti sərhəd delimitasiya olunaraq hansı ərazinin kimə aid olduğu bilinəcək. Bu prosesə qədər isə İrəvanın ittihamlarının hüquqi əsası yoxdur. Hətta həmin Mirzoyan "güzgü prinsipi" ilə qoşunların sərhəddə geri çəkilməsini təklif etmişdi, azərbaycanlı həmkarı Bayramov rədd cavabı vermişdi. Biz onlara güvənə bilmərik və hazırda strateji nöqtələrə kontrol edirik. Nə zaman sərhəd dəqiqləşəcək, onda danışmaq olar. O baxımdan Mirzoyan G20 ölkələrinin xarici işlər nazirləri toplantısında köhnə blefləri təkrarlayıb".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Mirzoyan G20 ölkələrindən dilənir və qırmızı yalanlar danışır

Erməni nazir həm ölkəsi üçün maliyyə institutlarından ianə istəyir, həm Azərbaycanı "təcavüz" də ittiham edir; **deputat:** "Ermənistan nə qədər yazıq siması alsada da..."

Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan G20-nin ("Boyuk İyirmi"lər) ikinci nazirlər görüşündə çıxış edib. XİN şefi fürsətdən istifadə edərək sədəqə almaq üçün özünü və ölkəsini "məzlum erməni" obrazında göstərməyə çalışıb. Mirzoyan deyib: "Mən son illərdə qlobal və regional böhranların nəticələri ilə üzləşmiş, dənizə çıxışı olmayan, orta gəlirli, dağlıq ərazisi olan bir ölkəni təmsil edirəm. Ermənistan hər bir ölkənin məqsədyönlü və uyğunlaşdırılmış siyasət və dəstək vasitəsilə öz inkişaf isteklərini həyata keçirmək imkanına malik olduğu qlobal mühiti təşviq etməklə, xüsusi vəziyyətlərdə olan ölkələrin ehtiyaclarının ödənilməsinin vacibliyini ardıcıl olaraq vurğulayır. Güclü, əhatəli, effektiv və çoxtərəfli maliyyə institutları bu məqsəd üçün çox vacibdir". Loru dildə desək, Mirzoyan demək istəyir ki, Ermənistan özünə zorba və varlı bir sponsor axtarır. XİN başçısı vurğulayıb ki, Ermənistan dağlıq ərazidə yerləşir, bu səbəbdən də iqlim dəyişikliklərindən ciddi təsirlənir, təbii sərvəti yoxdur, qlobal və regional böhranlara cəlb edilib və s.

Mirzoyan çıxışında Azərbaycanın ünvanına növbəti dəfə əsassız, yalan fikirlər səsləndirib. O iddia edib ki, guya Ermənistan Azərbaycan tərəfindən "təcavüzə" məruz qalıb: "Bu gün bir çox regionlarda inkişafın tərəqqisinə ciddi zərbə vuran təcavüzün, silahlı münaqişələrin, geosiyasi gərginliyin, inamsızlığın şahidi oluruq. Genişmiqyaslı müharibənin nəticələri, onun suveren ərazisinə təcavüz aktları və Dağlıq Qarabağın bütün yerli əhalisi olan 140 minə yaxın qaçqın axını Ermənistanın inkişaf arzularına ciddi zərbə vurdu, lakin bu fəlakətlər hakimiyyəti sarsıdacaq bilmədi". Qeyd edək ki, xarici işlər nazirinin müavini Elnur Məmmədov Nyu-Yorkda keçirilən G20 XİN başçılarının iclasında bəyanatla çıxış edib. Lakin bəyanatın mətni yayılmayıb.

Ümumiyyətlə, Ermənistan özünü auksiona çıxarmış dövlət kimi aparır. Rusiyanın peykindən uzaqlaşmağa can atan ölkə yeni ağalar və maliyyə mənbələri axtarışına çıxıb. Son aylarda ən böyük dəstək ABŞ və onun maliyyə fondlarından olub. İstər Brüsseldə keçirilən 5 aprel görüşündə Blinken və Leyenin açıqladığı maliyyə yardımları olsun, istər USAİD rəhbəri Pauerin əlavə 20 milyon dollar dəstəyi olsun, bu vəsaitlərlə İrəvan beynəlxalq dayaq-qazanmağa can atır. Prezidentin köməkçisi Hik-

mət Hacıyev bildirmişdi ki, postmünaqişə dövründə təcavüzkar ölkə üçün "Marşal planı" işə salınıb. İkinci Dünya müharibəsində məhv edilmiş alman faşizminin vurduğu zərərlərə baxmayaraq, bəzi dövlətlər Almaniyanın dirçəldilməsi üçün məhz həmin planı icra etmişdilər. İndi də 30 il Azərbaycan ərazilərini talan etmiş, sərvətlərini mənimsəmiş, daşını daş üstünə qoymamış, milyardlarla dollar dəyərində azərbaycanlılara və dövlətə zərər vurmuş Ermənistanın müharibədəki biabırçı məğlubiyyətindən sonra reabilitasiyası həyata keçirilir.

Eyni zamanda müxtəlif platformalarda, tribunalarda Ermənistan rəsmiləri özlərini zərərçəkmiş tərəf kimi sıraya gətirir. Xristian təəssübkeşliyini nəzərə alsaq, bu ölkənin rusların orbitindən kənarlaşdırılmaq kimi strateji məqsədləri də əlavə etsək, bəli, bəzi Qərb dövlətlərinin bu hiylələrə, saxtakar çıxışlara inanması mümkündür. Hər gah, Mirzoyanın açıqlamaları "timsahın göz yaşları"na bənzəyir. Bütün hallarda biz Qərbdən heç bir şəhərinə raket düşməyən Ermənistanə dəstək görməkdəyik, nəinki Birin-

ci istifadə olunub. Çünki onlardan zamanında türk dünyasına zərərli bufer kimi yararlanıblar". Onun sözlərinə görə, Türk dünyası, Azərbaycan gücləndikcə erməni yalanları ifşa olunub, nəticə olaraq torpaqlarımız işğaldan azad edilib: "Azərbaycan heç bir ölkənin torpağını işğal etməyib. Təcavüzkar Ermənistanıdır, amma həyasızlığı BMT-də belə davam etdirirlər. Əksinə, Qərbi Azərbaycan torpaqları Ermənistanın işğalı altındadır. Sadəcə, beynəlxalq birləşmələr göstərmək istəyirlər ki, ölkənin dənizə çıxışı yoxdur, dağlıq regiondur, yeni dünyaya çıxışları qalmayıb. Amma Ermənistan nə qədər yazıq siması alмага çalışsa da, xeyri yoxdur. Necə ki, Qarabağa qayıtdıq, Qərbi Azərbaycana da dönəcəyik. Bu, ermənilərin qorxulu rəyidir və reallaşacaq".

Siyasi ekspert Ramiyə Məmmədova isə erməni rəsmilərinin ittiham xarakterli çıxışlarının sülh prosesinə zərər vurduğunu qeyd etdi. Onun fikrincə, "Azərbaycanın hücumları" deyəndə erməni tərəfi Qarabağdakı anti-terror əməliyyatını və sərhəd döyüşlərini nə-

Alimlərin mükafatlandırılmasına başlandı

Elm və Təhsil Nazirliyinin təşəbbüsü ilə elmi-tədqiqat institutlarında çalışan bir sıra tədqiqatçıların maddi mükafatlandırılması həyata keçirilir.

Bu barədə Elm və Təhsil Nazirliyindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, mükafatlandırmanın həyata keçirilməsində əsas məqsəd alimlərin maddi rifahının yüksəldilməsi, onların fəaliyyətinin stimullaşdırılması və beynəlxalq impakt faktorlu jurnallarda dərc edilən məqalə sayının artırılmasıdır.

Cari ilin iyul ayından başlayaraq Elm və Təhsil Nazirliyinin (ETN) tabeliyində olan elmi müəssisələrdə çalışan və elmi göstəriciləri daha yüksək olan bir sıra tədqiqatçıya müvafiq olaraq hər ay 1000 manatadək vəsaitin ödənilməsinə başlanılıb.

Mükafatlandırma Elm və Ali Təhsil üzrə Dövlət Agentliyi (EATDA) tərəfindən hazırlanmış "Elmi iş müəlliflərinin müəllif balının hesablanması metodologiyası" əsasında pilot qaydada elmi tədqiqat institutları tərəfindən tətbiq edilir.

Qeyd edək ki, metodologiya üzrə hesablama 2018-2023-cü illəri əhatə edən elmmetrik göstəricilər əsasında aparılıb. Belə ki, "Scopus" elmmetrik bazasında mövcud on minə yaxın azərbaycanlı tədqiqatçı arasından 2018-2023-cü illər ərzində ölkə üzrə ən çox elmi işi dərc olunan ("Scopus"da müəyyən olunmuş hazır siyahı üzrə) 500 müəllifin göstəriciləri təhlil edilmiş və təhlil nəticələrinə əsasən (keyfiyyət göstəriciləri daha yüksək) alimlərin mükafatlandırılması prosesinə başlanılıb.

Oxşar metodologiyalar beynəlxalq reyting təşkilatları ("Quacquarelli Symonds (QS)", "Times Higher Education (THE)", "Shanghai Ranking (ARWU)", ali təhsil müəssisələri (Stanford Universiteti ("Stanfordun TOP 2% tədqiqatçıları")) və tədqiqatçılar tərəfindən istifadə olunur.

Heydər Əsədovun səlahiyyətlərini kim icra edir?

Milli Məclisin deputatı seçilən Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının rektoru Heydər Əsədov bir müddət əvvəl vəzifəsindən azad edilib. Hələlik onun yerinə təyinat yoxdur. Akademiyaya kimin rəhbərlik etdiyi isə maraq doğuran mövzular arasındadır.

Modern.az mövzu ilə bağlı Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyası ilə əlaqə saxlayıb.

Qurumdan bildirilib ki, hazırda rektorun səlahiyyətlərini prorektor Vüqar Sadıqov icra edir. Qeyd edək ki, Heydər Əsədov Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 3 aprel 2019-cu il tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının rektoru təyin edilmişdi. 2 may 2024-cü ildə yenidən növbəti 5 il müddətinə rektor təyin edilib.

O, sentyabrın 1-də keçirilmiş VII çağırış Milli Məclisə seçkilərdə deputat seçilib. 23 sentyabr 2024-cü ildə 5 il tamam olmadan Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının rektoru vəzifəsindən azad edilib.

Tibb elmləri doktoru və professor Olha Qolubovska meymunçıqəyinin və quş qripinin yeni global pandemiya səbəb olub-olmaması barədə suala cavab verib.

"Qaynarinfo" xəbər verir ki, bu barədə "Obozrevatel" məlumat yayıb.

İnfeksiyoz "X" xəstəliyinin Davosda keçirilən Dünya İqtisadi Forumunda müzakirə edildiyini xatırladı. "X" xəstəliyinin meymunçıqəyi xəstəliyinə çevri-

"X" xəstəliyi qapıda - biz

qrip deyirik, amma...

Dünya Səhiyyə Təşkilatı bu xəstəliklə bağlı fəvqəladə vəziyyət elan edib

lə biləcəyini ilə bağlı suala həkim belə cavab verib: "Hər şey ola bilər. Dünya Səhiyyə Təşkilatı bu xəstəliklə bağlı fəvqəladə vəziyyət elan edib".

O, həmçinin Fransanın Sağlamlıq Risklərinin Monitorinqi və Proqnozlaşdırılması Komitəsinin proqnozu ilə razılışıb, ona görə yaxın beş ildə bəşəriyyəti təhdid edən ən təhlükəli xəstəliklər heyvandan insana və insandan heyvana keçən xəstəliklərdir.

"Zoonozlar - heyvanlardan insanlara keçən xəstəliklər bizim üçün ən dəhşətlidir. Məsələn, "X" xəstəliyi kimi də müzakirə olunan xəstəliklərdən biri də quş qripidir. Quşlar onunla xəstələnirlər. Fermerlər yaxın təmas nəticəsində yoluxa bilər. Şükür ki, bu virus insandan insana keçmir. Amma mutasiya baş verərsə, dünyada quş qripindən orta ölüm 52% təşkil edə bilər. Bunlar qorxulu rəqəmlərdir, amma virusa qarşı dərmanlarımız var", - deyərək həkim qeyd edib.

Qeyd edək ki, ilin əvvəlində Dünya İqtisadi Forumunda Dünya Səhiyyə Təşkilatının rəhbərləri bir araya gəlib. Onların məlumatına görə, bəşəriyyət COVID-19-dan on dəfə çox ölmə səbəb ola biləcək yeni bir xəstəliklə üzləşə bilər.

Onu da xatırladaq ki, 2018-ci ildə "X" xəstəliyi ter-

minini ciddi beynəlxalq epidemiyaya səbəb ola bilən, hazırda naməlum olan yoluxucu xəstəliyə istinad etmək üçün istifadə edilib. Qlobal ekspertlər deyirlər ki, növbəti pandemiya yaxınlaşır və o, hazırda elmə məlum olmayan patogen tərəfindən törədilə bilər.

Mövzu ilə bağlı tibb elmləri doktoru, professor Adil Qeybullayev "Yeni Müsavat"a danışdı: "Əslində bu "X" xəstəliyindən öncə də ÜST dünyanı qarşıda gözləyən, insanlığı təhdid edən 10 təhlükəli virusdan biri, qrip pandemiyasını nəzərdə tuturdu. Mötəbər elmi məktəblərin məlumatına görə, daim mutasiya edən qrip virusu nə vaxtsa özünün çox təhlükəli formasını yaradacaq, necə ki, "ispan qripində" olduğu kimi. Koronavirus da bu qəbildən idi. Yeni, qrip də nə vaxtsa koronavirus kimi global pandemiya yaradacaq. Bu, elmi bir proqnozdur. Bu baxımdan "X" xəstəliyi dedikdə qarşıda adı məlum olan infeksiyadan söz gedir.

Bundan başqa, koronavirusun da nə vaxtsa yenidən pandemiya yaratmaq potensialı, imkanı qalıb. Çünki mutasiya edən viruslar daim özünün təhlükəli formalarını yaratmaq imkanındadırlar.

Əslində "X" xəstəliyi oldu ki, bu, elmi institutdan diqqətsizlik ucbatın-

zərdə tutur. Bəşəriyyət hər bir sürprizə hazır olmalıdır. Məsələn, 4 karantin infeksiyadan biri olan "təbii çiçək" virusu əgər dünyada yayılarsa, 42 yaşdan aşağı olan bütün insanları təhdid edə bilər. Xatırladıq ki, bu virusa qarşı 1980-ci illərdə vaksinasıya olunub. Daha sonra xəstəlik yoxa çıxdığına görə vaksinasıya dayandırılıb. Ona görə də yenidən bu virus ortaya çıxsın, yenidən pandemiya törədə bilər.

Doğrudur, bütün bunları aradan qaldırmaq üçün müasir təbabətin əlində imkanlar var, lakin elə hallar var ki, məsələn, qripin effektiv vaksinası hazırlamaq mümkün deyil. Çünki bu virus sürətlə mutasiyaya uğrayan virusdur. Bu baxımdan da biz istənilən sürprizlərə hazır olmalıyıq.

Dünyada insanların sayının sürətlə artması, fauna və floranın sıradan çıxarılması gələcəkdə ciddi problemlər yarada bilər".

"Ankara" klinikasının baş həkimi Zülfüqar Yusifov isə qeyd edib ki, ümumiyyətlə, dünyada son zamanlar pandemiya ilə bağlı çox sayda fikirlər səslənir: "COVID-19 başladığı dövrlərdə onun mənşəyi haqda çox araşdırma aparılırdı. Daha sonra məlum oldu ki, bu, elmi institutdan diqqətsizlik ucbatın-

dan yayılmış məsələdir. Lakin bir sıra versiyalar da var ki, böyük güclər bu kimi bakterioloji, viral silahları dünyada tənəşməsinə istiqamətində istifadə etmək niyyətindədir. Yəni böyük güclərin dünyada sözə hakim olmaq istiqamətində bu gün adı silahlarla vuruşması yetərli effekt verə bilmədiyindən, artıq müəyyən bioloji silahlardan istifadə etmək, müəyyən qədər yer üzündə əhali sayına təsir etmək, bu vəziyyətdən istifadə edib, bəzi ölkələri özündən asılı hala salmaq və özlərinə uyğun şəkildə bu prosesdə hakimiyyətlərini yürütmək, çox böyük iqtisadi məsələlərə nəzarət etmək niyyəti ola bilər. Təbii vaksinasıya və yaxud digər tibbi xərcləri hesablasaq, bu miqdarın nə qədər dəhşətli böyük rəqəmlərlə ölçüldüyünü görə bilərik. Bu baxımdan bu tipli anonslara tənqibçi qüvvələrin ortaya atdığı ideya kimi baxmaq olar. Çünki əgər ortada real patogen problem olsaydı, hər halda, biz onun şərtlərini görərdik. Bu gün eşitdiyimiz pandemiyanın şərtləri yalnız meymunçıqəyi ilə bağlıdır və bunun da əlamətləri artıq ictimaiyyətə məlumdur".

Xalidə GƏRAY,
"Yeni Müsavat"

Dövlət Sərhəd Xidməti və Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin birgə keçirdiyi əməliyyat tədbirləri nəticəsində külli miqdarda narkotik vasitənin ölkə ərazisinə keçirilməsinin qarşısı alındığı barədə ötən sayımızda məlumat vermişdik.

Rəsmi məlumatda bildirilir ki, "Horadiz" sərhəd dəstəsinin xidməti ərazisində İrandan Azərbaycan istiqamətində hərəkət edən naməlum uçuş aparatı saxlanılıb. Üzərinə bərkidilmiş bağlamaya baxış zamanı ümumi çəkisi 19 kiloqram 700 qram narkotik vasitə marixuana və 1500 ədəd metadon M-40 həbi aşkar edilməmişdir. Fakt üzrə əməliyyat-istintaq tədbirləri davam etdirilir.

Deputat, narkotiklərlə mübarizəyə "Qara kabus" adlı kitab həsr edən təhlükəsizlik məsələləri üzrə ekspert Arzu Nağıyev "Yeni Məqəddəliyəv"ə deyib ki, ölkə ərazisində ələ keçən narkotiklərin İrandan daşınması təsadüfi deyil: "Qarabağ işğaldan azad olunandan sonra 140 kilometrlik İran-Azərbaycan sərhədində vəziyyət tam şəkildə nəzarətə götürülüb. Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanları illərdir ki, bu istiqamətdə işlər görür, ölkə ərazisinə narkotiklərin daşınması, yayılmasının önünməsi üçün addımlar atılır. Lakin narkoticarətçilərə qarşı aparılan mübarizə, yeni-yeni metodların tətbiqi çox zaman effektiv olmur. Hazırda İran tərəfindən dronlar vasitəsilə Azərbaycan ərazilərinə narkotiklərin daşınmasına cəhd edilir. Kiçik ölçülü dronlara narkotik yükləyib neytral əraziyə ötürürlər, drondan narkotiki neytral əraziyə atırlar və yeri barədə ərazimizdə olan narkoşəbəkə üzvlərinə məlumat verirlər.

Bilinen faktdır ki, Avropaya daşınan narkotiklər, əsasən də heroin kimi ağır narkotik vasitə əsasən Əfqanıstanda istehsal olunur. İran Əfqanıstanla qonşudur və narkomafiyaların Əfqanıstan-İran-Azərbaycan-Avropa dövlətləri marşrutundan istifadə etmələri illərdir ki, məlumdur. Bu axın Azərbaycanda istehsalın, istehlakın nə qədər olmasından asılı məsələ deyil. İldən-ildə böyük partiyada ağır narkotiklərin tutulması onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycan hüquq-mühafizə orqanlarına əməliyyat məlumatları

əvvəlki illərə nisbətən daha çox daxil olmağa başlayıb. Hiss olunur ki, tutulan mallar Azərbaycan üçün deyil, məhz Avropa üçün nəzərdə tutulub. Bu gün qara bazar da 1 qram kokainin qiyməti 400 dollar, eyni çəkiddə heroinin qiyməti isə 170 manatdır, yəni 100 dollardır. Əvvəllər 1 qram heroini 5 nəfər

dənizi və Yunanıstana, ya da Hakkarıdan şimala - Qara dəniz və Ukraynaya daşınırdı. Almaniya, İtaliya, Hollandiya, Britaniya bazarlarına heroin məhz bu marşrutla gedirdi. Azərbaycanın Qarabağ zonası işğal altındakən qanunsuz narkodəstələr həmin ərazilərdə müəyyən laboratoriyalar da

dən istifadə edib. Narkotrafik terrorizmlə də sıx bağlı olan məsələdir. Terrorizmin maliyyə mənbələrindən biri də narkotik vasitələrin satışından əldə edilən pullardır. Digər tərəfdən, yoxsulluq, işsizlik problemləri də aradan qaldırılmasa, bu məsələ həllini tapmayacaq. Azərbaycan bütün ümumbəşəri

il İrandan Azərbaycan ərazisinə keçirilərkən 3 milyard 637 milyon 450 min dollarlıq ələ keçib. Bundan 2 dəfə artıq malın ölkə ərazisindən keçmə ehtimalı var. Heroin tirayekin emalından sonra alınır. 2022-ci ilin yanvar-mart ayları ərzində İrandan Azərbaycan ərazisinə keçirilən 200 qram kokain qanunsuz

geniş yayılıb. Narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsinin qarşısının alınması üçün Mərkəzi Asiya Regional İnformasiya Mərkəzi mövcuddur. Bu mərkəzdə narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi haqda məlumatlar toplanır və müvafiq addımlar planlaşdırılır. Həmin koordinasiya mərkəzində narkotrafikin

Narkotik qaçaqmalçılığında "dron dövrü"

Narkomafiyalar narkotiklərin daşınmasında yeni-yeni üsullar axtarıb tapırlar

qarşısının alınmasında iştirak edən müxtəlif dövlətlərin hüquq-mühafizə orqanlarının nümayəndələri təmsil olunurlar. Son 10 ildə narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə xeyli gücləndirilib. Və mübarizənin daha kəsərlili olmağı üçün də addımlar atılmaqdadır. Təbii ki, narkomafiyalar da əllərini sallayıb oturmurlar. Narkotik daşınmasında yeni-yeni üsullar axtarıb tapırlar. "Dron erası"na qədər narkotiklərin maye sabun, qida məhsulu və s. adlar altında daşıma faktları məlum idi. Yeni hüquq-mühafizə orqanları səylərini artırıdca, narkomafiyalar da yeni üsullara əl atırlar. Ümumiyyətlə isə narkotik, insan orqanlarının, silahların alveri dünyada ən böyük qanunsuz dövriyyədir. Bu dövriyyəni bir qərarla durdurmaq mümkünsüzdür. Yalnız bu dövriyyəni kəçiltmək, miqyasının genişlənməsinə qarşı addımlar atmaq olar".

□ **Elşən MƏMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Məqəddəliyəv"

istifadəçi alırdısa, hazırda 1 qram heroin 7 hissəyə bölünərək satılır. Əvvəllər narkotiklər əsasən Balkanlar üzərindən daşınırdı. Balkanlarda müharibə qızışdığına görə marşrutu cənub və şimal istiqamətinə dəyişdilər. İran, Rusiya, Azərbaycan, Gürcüstan ərazilərindən istifadə edilərək Avropaya narkotik daşımaları həyata keçirilməyə başlandı. Bu marşrutlar hansısa ölkənin razılığı və ya narazılığı ilə seçilmir. Bu marşrutları narkobaronlar, həmin trafikə nəzarət edənlər müəyyən edir. Onlar bir-iki dəfə marşrutu yoxlayırlar. Əfqanıstandan Avropaya narkotik daşıyanların yeni - "Şimali Balkan yolu" adlandırdığı marşrut məhz Azərbaycandan keçirdi. Əfqanıstan, İran, Azərbaycan, Gürcüstan və Qara dəniz vasitəsilə Bolqarıstana daşınırdı. Hazırda sərhədlərin möhkəmləndirilməsi daşımaları xeyli çətinləşdirir. Köhnə Balkan marşrutu isə İrandan birbaşa Türkiyəyə yönəlirdi. İrandan Türkiyəyə toplanan heroin ya İstanbul vasitəsilə Bolqarıstana, ya Anadolu boyunca - Egey

saxlayırdı. BMT-nin hesabatlarında bu haqda məlumatlar keçmişdi. 44 günlük Vətən müharibəsinə qədər Qarabağ heroin trafikində önəmli yer tuturdu".

"İran Azərbaycan ərazisinə narkotiklərin daşınmasının qarşısını niyə almır" sualına deputatın cavabı belə oldu: "İran narkotiklərin daşınmasının qarşısını almaqda ümumilikdə maraqlı deyil. Çünki narkoşəbəkələrin bəzisi İranın müvafiq orqanları ilə əlaqəlidir. İran narkotiklərə qarşı mübarizədə səmimi deyil".

Deputatın sözlərinə görə, nə qədər ki, narkotiklərdən istifadə edən insanlar var, o qədər də həmin narkotikləri əkib-becərən, daşınmasını gerçəkləşdirənlər olacaq: "Bu gün Əfqanıstanda 400-dən çox narkotik maddə yetişdirən laboratoriya var. Həmin laboratoriyaların mövcudluğundan hamı xəbərdardır. Hazırda dünyada istehsal edilən narkotik vasitələrin çəkisi 100 tonlardır. Dünya əhalisinin yarısından çoxu azı bir dəfə narkotik maddə

problemlərin vaxtında həll olunmasının tərəfdarı olduğunu, o cümlədən dünyada bütün insanlar üçün böyük təhlükə olan narkomaniya və narkobizneslə mübarizədə daim ön sıralarda gedəcəyini dəfələrlə bəyan etsə də, bir çox hallarda obyektiv səbəblərdən neqativ hallarla mübarizədə çətinliklər yaranır. Artıq ölkə ərazisindən narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qeyri-qanuni nəql olunması nəinki Azərbaycanın, hətta regionun çərçivəsindən çıxaraq böyük miqyaslı bir problemə çevrilməkdədir. Narkobiznesdə ağılaşmaz dərəcədə böyük pullar dövr edir və bu, cənayyətə şəkələri ayaqda saxlayan əsas məqamdır. 1 qram heroinin "qara bazar"da qiyməti 100 dollardır. Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının rəsmi statistik məlumatına görə, 2021-ci il ərzində Azərbaycanda qanunsuz dövriyyədən çıxarılmış heroinin miqdarı 3 ton 637 kiloqram 450 qram olub. Deməli, ötən

dövriyyədən çıxarılıb. Kokainin Bakıda 1 qramı 400 dollardır. 1 qram kokain dozası istifadəçiyə 3-4 gün ərzində bəs edir. Əfqanıstandan Avropaya heroin, Cənubi Amerikadan isə kokain daşınır. Kokain koka ağacından alınır. Heroin də, kokain də təbii tərkiblidir. Son vaxtlar süni narkotiklərdən də istifadə

Apteklərdə yoxlamalar

Səhiyyə Nazirliyi Analitik Ekspertiza Mərkəzi tərəfindən 2024-cü ilin sentyabr ayı ərzində 27 aptekdə yoxlama aparılıb.

Bu barədə AEM-dən məlumat verilib. Bildirilib ki, Bakı şəhəri üzrə 25, respublikanın digər şəhər və rayonlarında isə 2 aptekdə yoxlama aparılıb:

"24 aptekdə planlı, 2 aptekdə plandankənar və 1 aptekdə yoxlamadan kənar təftiş aparılıb. Yoxlamalar zamanı 2 aptekdə nöqsanlar aşkarlanıb. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalara Məcəlləsinin 221.9 və 452.3 maddələri üzrə protokollar tərtib edilib".

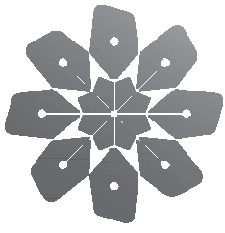
Xaçmazda 20 yaşlı iki uşaq anası intihar etdi

Xaçmaz rayonunda intihar hadisəsi baş verib. "Unikal"ın şimal bürosunun məlumatına görə, rayon sakinisi, 2004-cü il təvəllüdlü Əliyeva Səbinə Camal qızı özünü yaşadığı evin həyətinə, yardımçı tikilidən asaraq intihar edib.

S.Əliyevanın meyiti müayinə olunması üçün Səhiyyə Nazirliyinin Məhkəmə-Tibbi Ekspertiza və Patoloji Anatomiya Birliyinin Xaçmaz rayon şöbəsinə təhvil verilib.

Onun iki azyaşlı uşağı olduğu bildirilir.

Hadisə ilə bağlı araşdırma aparılır.

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

**Azərbaycanın dövlətçilik
tarixinin, milli adət-ənənələrinin,
elm və mədəniyyətinin təbliği**

44 günlük Vətən müharibəsində məğlubiyyəti ilə barışmayan Ermənistan informasiya müharibəsində qazanmağa çalışır. Müharibə bitir-bitməz Azərbaycan, Qarabağla bağlı ən müxtəlif şəkildə uydurma filmləri ilə dünyanı çaşdırmağa çalışan ermənilər bu dəfə Qarabağdan olan erməni uşaqla bağlı təxribatla dolu "Mənim şirin ölkəm" sənədli film hazırlayıblar.

Belə ki, 97-ci Oskara təqdim edilmək üçün erməni rejissor Sareen Hairabedianın filmi seçilib.

Sənədli film 11 yaşlı Vrej-dən ("Vrej" ermənicədən tərcümədə "qisas" anlamındadır. Yeni uşağın adı Qisasdır) bəhs edir. Filmdə hadisələr təbii ki, təhrif olunur, Azərbaycanın "müstəqil artsax dövlətinə hücum etdiyi", "erməniləri silah gücünə oradan çıxardığı" iddia edilir.

Film Nyu-Yorkda yaşayan erməni əsilli rejissor Hairabedianın debüt filmidir. "Mənim şirin ölkəm" filminin premyerası bu ilin əvvəlində Sheffield DocFestdə keçirilib, daha sonra iyul ayında Amman Beynəlxalq Film Festivalı da daxil olmaqla, bir neçə festivalda nümayiş etdirilib. Burada ən yaxşı sənədli film Münisflər Heyəti Mükafatını və ən yaxşı bədii ərəb sənədli filmi üçün FIPRESCI mükafatını alıb.

Qeyd etdiyimiz kimi, Ermənistan bu kimi xeyli sayda "film" ərəşəyə gətirib. Onlardan biri "Si le vent tombe" ("Əgər külək əsərsə") adlanır. Xatırladaq ki, Qarabağ

hadisələrinin təhrif olunduğu bu "film"-in hazırlanmasına 12 milyon dollar xərclənib və Ermənistan, Belçika və Fransa-nın ortaq istehsalıdır. Rejissoru isə erməni əsilli Nora Martirosyan Fransa vətəndaşıdır. "Film" 73-cü "Kann film festivalı"na təqdim olunub və "ən yaxşı" 56 "film"dən biri olub.

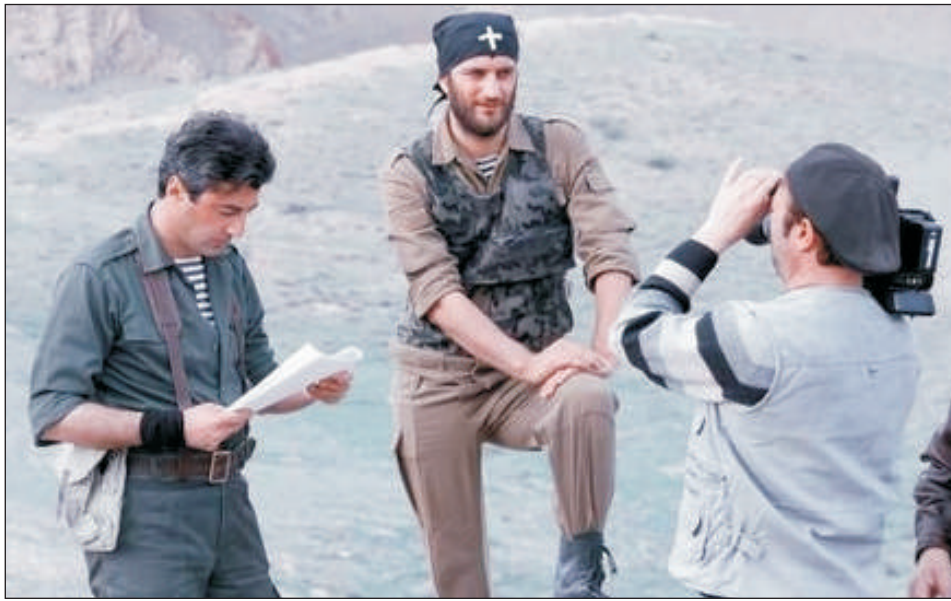
Ermənilərin uydurma Qarabağ hadisələri ilə bağlı çək-dikləri daha bir film "45 Gün: millət uğrunda mübarizə" adlı sənədli filmdir. 2021-ci ildə ərəşə gələn film Oskar mükafatına namizəd seçilmişdi. Filmin rejissoru britaniyalı Britaniya Kral Dəniz Piyadalarının keçmiş komandiri Emil Hessendir.

Ötən il uydurma "Qarabağ blokadası" haqda "film" ərəşə gəlmişdi. Uydurma filmdə Ermənistanın bölgədə Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin fəaliyyətini, hər gün onlarla erməni sakinin məntəqədən hər iki istiqamətdə keçməsinə və Azərbaycanın "Ağdam-Xankəndi" marşrutu daxil olmaqla, alternativlər irəli sürməsinə gözdərək edərək "blokada" barədə yalanları əks olunub.

Dövlətçilik, tarix, mədəniyyət **YENİ ÜSAVAT**
N 178 (8551) 2 oktyabr 2024

Ermənilərin uydurma filmlərinə cavabımız niyə gecikir?

Qarabağdan olan erməni uşaqla bağlı təxribatla dolu "Mənim şirin ölkəm" sənədli filmi ətrafında düşüncələr...

"Film" tamamilə yalan səhnələrdən ibarətdir. Filmin müəllifi yalanlarla yanaşı, Azərbaycan Silahlı Qüvvələrində xidmət göstərən yüksək rütbəli hərbiçilərə də qara yaxmaqdan çəkinməyib. Onlar Laçın dəhlizinin "blokada"sında "mühüm rol oynamaqda" günahlandırılıb. Həmçinin Azərbaycanın aqressor kimi göstərilməsi, guya Qarabağda yaşayan ermənilərə zülm edildiyi göstərilir.

İki il əvvəl isə ermənilərin Aprel döyüşləri haqda çək-

dikləri uydurma ABŞ-ın nüfuzlu 19-cu "Accolade Qlobal Film Yarışması"nda əsas mükafata layiq görüldü. Rejissor Roman Muşeqyan tərəfindən çəkilən "Bahar..." 2016-cı ildə baş vermiş Aprel döyüşlərinə həsr olunub. "Film"də ermənilər özlərini soyqırıma məruz qalan tərəf kimi göstərib.

Azərbaycana gəldikdə, nədənsə, bu məsələdə ölkəmiz bir qədər geridə qalır. Ermənilərin bu uydurmalarına cavab filmlərimiz o qədər də gözə dəymir. Yalnız ötən ay

İtaliyada keçirilən 81-ci Venesiya Film Festivalında İkinci Qarabağ müharibəsi haqqında rejissor Emin Əfəndiyevin çəkdiyi 52 dəqiqəlik "Tənha insanın monoloqu" adlı film nümayiş olunub. Filmdə klassik ata-oğul əhvalatı əks olunur. Birinci Qarabağ müharibəsi qazisi olan ata kontuziya alıb, əsirlikdə olub, əsəbləri korlanıb. Qayğıkeş, sevgi dolu atanı müharibə sərtləşdirərək tamam başqa bir adama çevirib. Ata və oğul arasında yaranan konfliktlərin səbəbləri arasın-

da mental, patriarxal faktorlar var, amma ümumilikdə, bir ailənin dağılmasının səbəbkarı atanın müharibədə aldığı psixoloji yaralardır.

İkinci Qarabağ müharibəsinə çağırılan oğul yataq xəstəsi, nitq qabiliyyətini demək olar ki, itirmiş, sözləri yarımçıq deyən atanı həkimin məsləhəti ilə qocalar evinə qoymağı planlaşdırır. Ata isə qocalar evində yaşamaq istəmir, ölümü seçir. Yeməkdən, dərmandan imtina edir və beləcə, oğulu öz yükündən azad edir ki, müharibədə ikən ondan nigran qalmasın.

Bununla belə, filmin festivalda əsas müsabiqədə, horizontlar, qısametrajlı filmlər müsabiqəsində, müsabiqədənənar baxışda, Venesiya klassikası, Sconfini və yaxud digər hansı proqramda təqdim olunması haqda ətraflı məlumat yoxdur.

Ümidverici xəbər isə ondan ibarətdir ki, zəfərimizin 5-ci ildönümü münasibətilə Bakı Media Mərkəzi rejissoru və prodüseri Orman Əliyevə, ssenari müəllifi İsmayıl İmana məxsus "Borc" filmi istehsal edəcək. 90 dəqiqəlik tammetrajlı bədii film 44 günlük Vətən müharibəsində qələbəyə həsr edilir.

Ekran əsəri bir DJ-in koronavirus pandemiyası dövründə başına gələn hadisələrdən bəhs edir. Filmin qəhrəmanı könüllü olaraq həmin ərəfədə baş verən İkinci Qarabağ müharibəsində döyüşməyə yollanır...

Məlumatla görə, "Borc" filmi zəfərimizin 5 illiyi ilə bağlı böyük ekranda göstəriləcək ilk bədii film olacaq. Filmin 2025-ci ilin ilk aylarında təqdim olunması nəzərdə tutulur.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Xəlidə GƏRAY

Bayıl sökülür, yoxsa...

Ərazidə 1 otaqlı evlərin qiyməti 65-68, ikiotaqlılar 75-100 min manat arasında dəyişir

Bakının mərkəzinə yaxın məsafədə yerləşən evlər ucuz qiymətə kütləvi satılır. Söhbət paytaxtın Səbail rayonu-nun Bayıl qəsəbəsində yerləşən köhnə tikililərdən və fərdi evlərdən gedir. Ərazidə 1 otaqlı evlərin qiyməti 65 - 68, ikiotaqlılar 75-100 min manat arasında dəyişir...

Sahəsi 120 kvadratmetrdən başlayan mənzillərdə ucuzlaşma var. Elan saytlarında Bayıl və "20-ci sahə" adlanan ərazilərdə münasib qiymətə satışa çıxarılan həyət evləri kifayət qədər çoxdur. Məsələn, elanların birində sahəsi 140 kvadratmetr olan dördotaqlı həyət evinin satış qiyməti 85 min manatdır. Digər bir elanda isə 3 sot ərazidə tikilmiş 3 otaqlı, 85 kvadratmetrlik evin dəyəri 70 min manat təşkil edir.

Ekspertlər bildirib ki, evlərin satış sayının çoxalması əmlakların statusu ilə bağlıdır. Satışa çıxarılan evlərin əksər hissəsində çıxarış ümumiyyətlə yoxdur, bəzilə-

rində isə sadəcə əvəzedici sənədlər mövcuddur. Həmçinin qeyd edilir ki, Bayıl və "20-ci sahə" massivi Bakının baş planına əsasən söküntüyə cəlb olunacaq.

Mövzu ilə bağlı "Yeni Məsavat"a danışan əmlak məsələləri üzrə tanınmış ekspert Ramil Osmanlı deyib ki, bunun müxtəlif səbəbləri ola bilər. Onun sözlərinə görə, həmin ərazilərdə satışın kütləviləşməsinə mövsümlə də əlaqələndirmək mümkündür: "Sənədləşmə sahəsində uzun illərdən bəri yığılıb qalmış problemlərin öz həllini tapmaması səbəbindən də ola bilər. Bunu dəqiqləşdir-

mək lazımdır. Bayıl strateji yerdir. Mənzillərin qiymətinə baxanda oranın Bakının ən bahalı ərazilərindən biri olduğu görünür. Buna görə də orada gələcəkdə sökülmə ehtimalı olan fərdi yaşayış evlərinin belə səbəb və ciddi zərurət olmadan satışa çıxarılma ehtimalını qəbul etməm. Çünki bu cür yerlərdə adətən vətəndaşlar öz əmlaklarını o zaman satışa çıxarırlar ki, hər hansısa bir iqtisadi zərurət yaranınsın. Yeni şəxsin buna maddi ehtiyacı var və s. Yaxud da ev yiyəsi işlə əlaqədar harasa köçməlidir. Bu cür zərurət olmadığı şəkildə insanlar sürətli şəkildə Bayıldan köçsünlər.

Mən heç bir halda söküntü ərazisində olan və ya yaxın gələcək üçün plana düşən evimi satışa çıxarmaram. Sö-

küntü ərazisində ev satılanda 1 kvadrat metrə təqribən 1300 manat pul verilir. Tikinti şirkəti orada ev tikəndə isə 1 kvadrat metrə 2500 manat təyin edilir. Buna görə də düşünürəm ki, Bayıl və paytaxta yaxın olan ərazilərdə hər hansısa iqtisadi zərurət olmadan evlərini satışa çıxarırlar.

Daşınmaz əmlakın alqı-satqısı mülkü qanunverici-

liklə tənzimlənir. Daşınmaz əmlak o zaman alqı-satqı predmeti olur ki, həmin əmlakın sənədi olsun. Amma indiki halda qeyd edilən evlərin rəsmi sənədi yoxdur. Onlar qeyri-rəsmi şəkildə alqı-satqı predmeti ola bilərlər. Evlərin sənədləşməsi ilə bağlı hesab edirəm ki, hökumətin prioritetləri var. O prioritetlər sırasında Bakıtrafi və respublika regionlarında yerləşən sə-

nədsiz yaşayış evlərinin sənədləşdirilməsidir. Bu ilin sonuna qədər bu istiqamətdə əhəmiyyətli bir qərar qəbul olunacaq. Artıq elektron informasiya sistemi üzərində aparılan işlər yekunlaşmaq üzrədir. Yəqin ki, bu işlər yekunlaşdıqdan sonra ilin sonuna qeydiyyatla bağlı qərar qəbul ediləcək".

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
Məsavat.com

Son illərdə Azərbaycanda əkin sahələri və istehsalı böyük sürətlə artan çəhriz meyvələr arasında badam xüsusi yer tutur. Badamın dünya bazarında kifayət qədər baha qiymətə satılması ona marağı artırır. Ümumiyyətlə, dünyada badamın 50-yə qədər növü var. Badam bitkisinin ləpəsinin 90 faizi yeyinti, 5 faizi tıbb və 2 faizi ətriyyat sənayesində istifadə olunur. Badam bitkisi ləpəsinin yağlılığına və yüksək qidalılığına görə qiymətləndirilir. Badam ləpəsində 60-70 faizə qədər yağ, 25 faizə qədər zülal, 10 faizə qədər şəkər, B, E, K vitaminləri, sulu karbonlar, sellüloza və s. var. Ləpədən həm təzə halda, həm də qənnadı məmulatlarının hazırlanmasında istifadə edilir. Ləpədən alınan yağ qənnadı (şokolad, konfet, peçenye) və ətriyyat sənayesində, əzəclilikdə geniş istifadə edilir.

Adi badam yabani halda Güney Qafqaz, Orta Asiya, Əfqanıstan, İran və Kiçik Asiyada yayılıb. Azərbaycan ərazisində də yabani halda vaxtilə geniş yayılıb. Hazırda Naxçıvanda Şahbuz rayonunun Badamlı qəsəbəsinin ətrafında və dağlıq hissələrdə qalmış badam meşəlikləri burada çox qədimdən böyük badam meşəliklərinin olmasına dəlilətdir.

Qlobal badam bazarının illik dəyəri 6 milyard dollar ətrafındadır. Bazarın əsas oyunçuları ABŞ, İspaniya, Avstraliya, Türkiyə, Əlcəzir və İrandır.

Azərbaycanda bu bitkiyə maraq 2014-2015-ci illərdəki böhran dövründə ixracı səmərəli məhsul kimi xüsusilə artıb. Nəticədə badam əkinlərinin sahəsi 2015-ci ildə 477,4 hektardan 2023-cü ildə 3689,8 ha-ya çatıb. Bunun 700 ha-ya yaxını 2022-ci ildə salınıb.

Ümumiyyətlə, 2018-ci ildən bəri badam əkinləri ildə orta hesabla 500 ha genişləniib.

Bağların sahəsinin artımı ölkədə badam istehsalının artımı ilə müşayiət olunub - 2015-ci ildəki 1099,9 tondan 2023-cü ildə 4235,8 tona qədər. Çox maraqlıdır ki, dövlət güzəştli kreditləri, subsidiyaları hesabına badam bağlarının sahəsi artırılsa da, məhsuldarlıq 2015-ci ildəki 25,2 sentnərdən 2023-cü ildə 20,8 sentnə düşüb. Bu zaman ən yüksək məhsuldarlıq Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonunda - 52,6 sentner, ən aşağı məhsuldarlıq isə Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonunda - 5,5 sentner əldə olunub. Bu azalmanın sırf məhsuldarlığın azalması ilə bağlı olmadığı hiss olunur: müəssisələrə görə, badam ağacı əsas məhsuldarlıq göstəricisinə 5 yaşında çatır. Badam bağlarının mühüm hissəsinin son 3-4 ildə salındığını nəzərə alsaq, yığılan məhsulun ümumi sahələrə bölünməsi zamanı aşağı göstəricinin əldə olunması təbii.

Daha bir maraqlı məqam istehsalın artması prosesinin idxalı azaltmamasıdır. Məlumdur ki, Azərbaycanda badam xüsusilə Novruz bayramı ərəfəsində daha çox istehlak olunur: bayram süfrəsinin əsas atributlarından biri badam və ondan hazırlanan şirniyyatlardır. Bundan əlavə, badamdan ilboyu da şirniyyatların və kosmetik vasitələrin istehsalı zamanı istifadə olunur.

Yuxarıda da qeyd etdik ki, badam istehsalı digər ixrac-yönümlü bitkilər kimi dövlət

tək badam emalı zavodunun sahibi olduğu qeyd edilir. Bildirilir ki, AZBADAM şirkətinin əsas fəaliyyəti öz bağlarında və respublika ərazisində ekilmiş digər badam bağlarından alınan məhsulun emalı və satışını həyata keçirməkdir. Şirkətin badam bağları 427 hektar əhatə edir. Şirkət bəyan edir ki, badam bağlarında "yüksək keyfiyyətlə, GLO-

habkarlığın İnkişafı Fondu hesabına ayrılan güzəştli kredit, 3,5 milyon manatı isə təsisçi kapitalıdır.

Zavodun açılışında iştirak edən Prezident İlham Əliyevə verilən məlumata görə, 2015-2019-cu illərdə ölkədə istehlak olunan təmizlənmiş badamın 90-95 faizi idxal edilib, lakin 2021-ci ildən bu sahədə ürekaçan dinamikanı

Avropa İttifaqı ölkələrinə, Türkiyəyə, MDB və Mərkəzi Asiya respublikalarına, Hindistana, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə və digər ölkələrə "Made in Azerbaijan" brendi ilə ixrac ediləcək".

Lakin hazırda 2024-cü ilin son rübüdür, Azərbaycan badamı idxalının azaldığını deyil, hətta artdığını görürük. Belə ki, 2017-2018-ci il

yü kimi, kifayət qədər ziddiyyətli və anlaşılmaz mənzərə yaranıb: badam istehsalı sürətlə artsa da, qabıqsız badam idxalında azalma deyil, artım baş verir. Eyni zamanda əlverişli qiymət şəraitinə baxmayaraq biz istehsal etdiyimiz məhsulu daxili bazarın tələbatına yönəltmək əvəzinə xaricə satırıq. Bunu ölkəyə valyuta axınına təmin etmək

Azərbaycanda badamın “adamı” niyə tapılmır?

Qlobal badam bazarının illik dəyəri 6 milyard dollar ətrafındadır; **iqtisadçı**: “Bu qədər iş görüldüyü halda, Azərbaycan niyə xaricdən badam idxal etməlidir?”

üçün ixracın artırılması ilə əsaslandırmaq mümkün deyil, çünki 1 ton badamın idxalı eyni həcmdə ixracdan gələn valyutadan 2022-ci ildə 688 dollar, 2023-cü ildə 946,5 dollar yüksək qiymətə başa gəlir.

Iqtisadçı ekspert Vahid Məhərrəmli “Qaynarinfo”ya deyib ki, dövlət büdcəsi hesabına yeni salınan bağlara böyük məbləğlərdə subsidiyalar verilir: “Bu qədər iş görüldüyü halda Azərbaycan niyə xaricdən badam idxal etməlidir? Niyə daxildə daha keyfiyyətli badam istehsal edib, özünün tələbatını ödəməsin? Niyə görə biz badam idxalı üçün valyuta xərcləməliyik? Azərbaycan həmişə badam istehsalı ilə məşğul olub və keyfiyyətli badam istehsal edib. Əlaqədar qurumlara sual ünvanlayıram, niyə biz qeyri-səmərəli bizneslə məşğuluq? Ya əsaslı olaraq yaxşı iş görək, keyfiyyətli badam əldə edək, həm özümüzün tələbatını ödəyək, həm də ixrac edək ölkəyə valyuta gətirək. Yoxsa bunun adı nədir? Daha baha qiymətə badam idxal edirik, daha ucuz qiymətə isə ixrac edirik. Elə bil ki, badam üçün daha çox vəsait xərcləyirik”.

Ekspert əlaqədar təşkilatların bu məsələyə aydınlıq gətirməsinin vacibliyini qeyd edib: “Ona görə ki, sahəyə dövlət vəsaiti ayrılır. Ölkəyə badam valyuta hesabına gətirilir. Hökumət bu məsələni müzakirə etməlidir. Yalnız badam deyil, şərabın özünü də biz 4 dəfə baha qiymətə idxal edirik. Bu sahəyə də böyük məbləğdə böyük vəsait ayrılır”.

□ **Dünya SAKİT,**
“Yeni Müsavat”

tərəfindən dəstəklənir. Dövlət həm badam bağlarının salınmasına əkin subsidiyası verir, həm də güzəştli kredit ayırır. Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Subdisiya Şurasının sentyabrda qəbul etdiyi qərarla yanacaq qiymətlərinin artmasına görə subsidiyaların məbləğində də artım edilib. Qərara görə, 2024-cü il sentyabrın 1-dən 2025-ci il mayın 31-dək salınan intensiv bağların hər hektarına 3500 manat, ondan əvvəl salınanlara 800 manat subsidiya verilir. Müxtəlif şirkətlər, sahibkarlar bu fürsətlərdən yararlanmaqla badam bağlarını sürətlə artırır.

Məsələn, Azərbaycanın ən böyük badam istehsalçısı AZBADAM şirkətidir. Şirkətin İnternet resursunda AZBADA-nın həm də regionun ilk və

BAL GAP sertifikatının tələblərinə uyğun yetişdirilən badam, ISO 22000 və FSSC 22000 sertifikatının tələbləri nəzərə alınmaqla dizayn edilmiş emal zavodunda bütün mərhələləri tamamladıqdan sonra satışa hazır vəziyyətə gətirilir”.

Zavodda badam ləpəsi çeşidlənərək 5 fərqli ölçüdə sortlara ayrılır və qablaşdırılaraq satışa təqdim olunur. İspaniya texnologiya ilə qurulan zavodun illik emalı gücü 2000 ton badam ləpəsidir. Şirkətin açıqlamasına görə, bu həcm yerli bazarı 100 faiz təmin etməklə yanaşı, ixracameylli satış strategiyasının inkişafına xidmət edir.

İnşası 2021-ci ilin sentyabrında tamamlanan zavodun ümumi investisiya dəyəri 13,5 milyon manatdır. Bunun 10 milyon manatı Sa-

görmək olacaq. Hətta iddia olunub 2021-ci ildə ki, badam idxalı 50 faizə qədər azaldılıb. 2024-cü ildə isə yalnız AZBADAM-ın bağları bütün Azərbaycanın istehlak həcmi qarşılıya biləcək.

Badam emalı zavodunun açılış zamanı Prezidentə məlumat verilib ki, badam ləpəsinin ölkədaxili illik istehlak həcmi 750-800 ton təşkil edir. 2015-2019-cu illərdə ölkədə istehlak edilən badam ləpəsinin 90-95 faizi idxal olunurdu. Bu məqsədlə ölkədən hər il 6 milyon ABŞ dolları məbləğində valyuta xaricə çıxırdı: “Müəssisənin fəaliyyəti nəticəsində 2024-cü ildən etibarən daxili bazarın tələbatı “Azbadam” MMC-nin emal müəssisəsi hesabına nəinki tam şəkildə təmin olunacaq, məhsullar

lərədək Azərbaycan xaricdən orta hesabla 550-600 ton qabığı təmizlənmiş badam idxal edirdisə, 2022-ci ildə bu göstərici 725,2 tona, 2023-cü ildə 710 tona çatıb. 1 ton qabıqsız badamın idxal qiyməti 2022-ci ildə 5 506 dollar, 2023-cü ildə 5 370 dollar təşkil edib. Bu isə o deməkdir ki, idxal qiymətlərində bir ildə 136 dollar azalma baş verib.

Badamın ixracına 2021-ci ildən başlanıb. 2022-ci ildə xaricə 852,9 min dollar dəyərinə 488,3 ton qabıqlı, 958,98 min dollar dəyərinə 199,05 ton qabığı təmizlənmiş badam ixrac olunub (1 ton 4818 dollar). 2023-cü ildə 1 milyon 356,24 min dollarlıq 728,98 ton qabıqlı, 511,18 min dollarlıq 115,56 ton qabıqsız badam (4423,5 dollar) ixracı qeydə alınıb. Göründü-

ÜSAVAT

Son səhifə

N 178 (8551) 2 oktyabr 2024

S
e
n
t
y
a
b
r

Avtomobil almaq üçün ilin ən yaxşı ayları açıqlanıb

"Avtomobil bazarının, təbii ki, öz mövsümliliyi var. Üstəlik, avtomobilin təzə və ya ikinci əl alınması üçün də dövrlərin münasibliyi fərqlənir". Bu barədə rusiyalı avtomobil mütəxəssisi Maksim Zaqorski avtomobil almaq üçün ilin ən yaxşı vaxtı barədə danışarkən qeyd edib. Ekspertin fikrincə, həm birinci, həm də ikinci əl avtomobillər üçün yayın başlanğıcı ən münasib vaxtdır: "Məsələ burasındadır ki, insanlar istirahətə gedirlər, avtosalonlara gedənlərin sayı azalır. Satıcılar satış hədəflərinə çatmaq üçün əhəmiyyətli endirimlər təklif edirlər".

O bildirib ki, avqust və sentyabr ayları isə əksinə, avtomobil alarkən pula qənaət etmək üçün sərfəli aylar deyil. "Çünki insanlar tətiləndən qayıdır və iş, yaxud məktəb səfərləri üçün aktiv şəkildə nəqliyyat vasitələri axtarmağa başlayırlar", - deyə mütəxəssis izah edib. Zaqorski bildirib ki, təzə avtomobil almaq üçün ən yaxşı vaxt ilin sonu, xüsusən də dekabrdir.

"Bu zaman avtomobillərə tələbat o qədər də yüksək olmur, çünki insanlar öz işləri ilə məşğuldurlar və bayrama hazırlaşırlar. Dilerlər isə illik satış hədəfini yerinə yetirməyə çalışırlar, bu da o deməkdir ki, onlar əhəmiyyətli endirimlər təklif etməyə hazırdırlar", - deyə o əlavə edib. Ekspertin sözlərinə görə ikinci əl maşın bazarında vəziyyət bir qədər müərrəkkəbdir.

"Payızın ortalarından ilin sonuna qədər aşağı qiymətlərlə yaxşı seçimlər tapa bilərsiniz. Avtomobillərini satmaq istəyən bir çox avtomobil həvəskarları bunu avtosalonlarda Yeni il endirimləri başlamamışdan əvvəl edirlər", - deyə o, sözlərini yekunlaşdırıb.

Ruslar ölən yaxınlarının külünü brilyanta çevirirlər

Rusiya paytaxtında qeyri-adi bir xidmət - vəfat etmiş yaxınların külünü həqiqi brilyantlara çevirmək populyarlıq qazanır. Bildirilib ki, gələcəkdə daha çox moskvalı ölən qohumlarının xatirəsini bu cür ekstravaqant üsulla əbədləşdirmək üçün böyük məbləğ ödəməyə hazırdır. Belə ki, "xatirə brilyantı"nın qiyməti 5 000 avrodan (təxminən 9.4 min manat) başlayır. Mütəxəssislər yüksək qiyməti insan külündən qiymətli daşayratma prosesinin son dərəcə müərrəkkəb və əmək tələb edən bir proses olması ilə izah ediblər: əvvəlcə küldən təmiz karbon çıxarılır, sonra qrafitə çevrilir. Və yalnız bundan sonra qrafitdən həqiqi almaz yetişir ki, onu da cıralayıcı ustalar parlaq brilyanta çevirirlər.

O da vurğulanıb ki, bahalı tələbat hər ay artır. Bununla olmasına baxmayaraq, xidmətə belə, hüquqşünaslar xəbərdar

Dişi ağrıyan köpəkbalığı sahila çıxıb insanlardan kömək umdu

Diş ağrısından sahilə çıxan köpəkbalığı həmin vaxt sahildə olan insanlar tərəfindən əzabdan xilas edilib. Görüntülər sosial şəbəkələrdə böyük maraqla qarşılanıb. Kadrlardan görünür ki, ağzında metal qarmaq ilişən çəkinəbəli köpəkbalığına insanlar kömək etməyə çalışırlar. Onlardan biri əllərini birbaşa köpək balığının ağzına salaraq, yad cismi çıxarmaq istəyir. Ancaq bu üsulla bacarmadığını görüb, kömək istəyir və xüsusi alətlərdən istifadə etməklə dişinə ilişən qarmaq çıxarılır.

Qeyd etmək lazımdır ki, çəkinəbəli ən tanınmış və qeyri-adi köpəkbalığı növlərindən biridir. Başı unikal formaya malik bu canlılar tropik və subtropik sularda yaşayır və uzunluğu altı metrə çata bilər. Bildirilir ki, uğurlu "əməliyyatdan" sonra köpəkbalığı doğma mühitə buraxılıb.

liq ediblər ki, mərhum insanın külü ilə bu cür davranış ölümlərin cəsədlərinə qarşı təhqir kimi qiymətləndirilə bilər. Lakin Rusiyada hələ ki "xatirə almazları" hazırlanmasına görə məsuliyyətə cəlb edilmə presedenti olmayıb.

Siqaretdən daha təhlükəli yeməklər açıqlandı - 32 xəstəlik yaradır

ABS-dən olan alimlər 10 milyona yaxın könüllünün iştirak etdiyi onlarla böyük araşdırmanı təhlil ediblər. Mütəxəssislər müəyyən ediblər ki, fastfud və ultra emal olunmuş qidaların müntəzəm istehlakı insan sağlamlığına mənfi təsir göstərə bilər. Bildirilir ki, fastfood, qablaşdırılmış çörək məmulatları, şirin qarğıdalı lopası, çips və qazlı içkilərin hazırlanması zamanı istehsalatlar müxtəlif aromatizatorlar, emulqatorlar və süni boyalar əlavə edirlər. Bu məhsullar zərərli yağlar, şəkər və duzla zəngindir, sağlamlıq üçün çox vacib olan lif və vitaminlərdən isə demək olar ki, məhrumdur. Eln adamlarının sözlərinə görə, yüksək dərəcədə emal edilmiş qidaların istehlakı ilə xəstəliklərin arasında birbaşa əlaqə aşkarlanıb.

"Depressiya, diabet, ürək-damar xəstəlikləri - bunlar fastfudun müntəzəm istifadəsinin gizlətdiyi təhlükələrdən yalnız bir neçəsidir", - deyə alimlərin araşdırmasında bildirilir. Ekspertlərin sözlərinə görə, ultra emal edilmiş qidalar həttə siqaret çəkməkdən daha təhlükəli ola bilər, çünki onlar bütün əhali qrupları üçün geniş əlçatandır və tez-tez qəbul edilir.

Bunları bilirsinizmi?

- * Qarışqalar məcbur qaldıqlarında 2 həftə ərzində suyun altında yaşaya bilərlər.
- * Vakuumda (havasız və cazibə qüvvəsinin olmadığı məkanda) ağlamaq mümkün deyil. Çünki göz yaşı aşağı doğru hərəkət edə bilmir və gözdən yaş çıxmır.
- * İnsanların omba sümüyü betondan daha möhkəmdir.
- * Ağcaqanad əleyhinə spreylər əslində onların insanlara yaxınlaşmasını əngəlləmir. Sadəcə olaraq, ağcaqanadların hissiyatını bağlayır və bir növ insanları gizləyir.
- * "Süd yolu" qalaktikasında 400 milyarddan çox ulduz olduğu düşünülür.
- * Bir insan gündə ən az 500 litr oksigen istifadə edir.
- * Hər gün 275 milyona yaxın yeni ulduz yaranır.
- * Gözlərin hər biri 130 milyondan çox görmə sinir hüceyrəsindən ibarətdir. Hər hüceyrənin içində isə 100 trilyon atom var. Bu rəqəmlər isə ümumilikdə dünyadakı bütün ulduzların sayından daha çoxdur.
- * Hazırda dəniz aləmində 180-nə yaxın balıq növü işıq görmədən yaşayır.
- * Əgər bir sözü xatırlamaqda çətinlik çəksəniz, yumruğunuzu sıxın. O zaman beynin fəaliyyəti daha da artır və yaddaşı işə salmağa kömək edir.
- * 600 kiloqramlıq bir balının ürək damarının içinə bir insan yerləşə bilər.

Qocalığı gecikdirən dərman ixtira olundu

Cənubi Koreyanın Çung-Ang Universitetinin tədqiqatçıları yaşlanma proseslərini anlamaq və yaşla əlaqəli xəstəliklərlə mübarizə üsullarının inkişafı yolunda mühüm addım atıblar. Belə ki, elm adamları yaşlanma əleyhinə "IU1" adlı dərman preparatı ixtira ediblər. Alimlərin tədqiqatlarının nəticələri "Autophagy" jurnalında dərc edilib. Bildirilir ki, yaşlanmanın əsas səbəblərindən biri hüceyrələrdə zülalların keyfiyyətinə nəzarət sistemlərinin işinin pozulmasıdır; bu, qüsurlu zülalların toplanmasına və hüceyrə stressinə səbəb olur. Məhz bu anormal zülallar "Altsheymer" və "Parkinson" xəstəliyi kimi bir çox yaşla əlaqəli xəstəliklərin inkişafına gətirib çıxarır.

Alimlər aşkar ediblər ki, "IU1" preparatı zülalların hüceyrə keyfiyyətinə nəzarətin iki əsas mexanizminin - proteasomlar və autofagiyanın effektivliyini artırır. Qeyd edək ki, proteasom - lazımsız və ya qüsurlu zülalları məhv edən çoxzülallı kompleksdir, autofagiya zamanı isə lizosomlar hüceyrələrin disfunksional komponentlərini emal edir. Həşəratlar üzərində eksperimentlər göstərib ki, "IU1"-in tətbiqi əzələ funksiyasının əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşmasına və ömür uzunluğunun artmasına səbəb olur. Oxşar nəticələr insan hüceyrələri üzərində aparılan tədqiqatlarda da əldə edilib. Bildirilir ki, tədqiqatın nəticələri müxtəlif yaşla əlaqəli xəstəliklərin müalicə üsullarının işlənilib hazırlanması üçün mühüm ola bilər.

Qazlı içkilər niyə üzdə sizanaq yaradır?

Cola və digər qazlı içkilər içmək sizanaq yaranmasına birbaşa səbəb olmur, lakin dolayısı ilə təsir göstərə bilər. Cola və qazlı içkilər çox vaxt şəkərlə zəngindir, bu da qan şəkərinin səviyyəsini sürətlə artırır. Yüksək qan şəkəri insulin səviyyəsinin yüksəlməsinə səbəb olur və bu da dərində yağ istehsalını artırır, məsamələri tıxaya və sizanaq yaranmasına yol açır.

Bundan başqa, bəzi araşdırmalar göstərir ki, çoxlu şəkərli və qazlı içkilərin qəbulu bədəndə iltihabı artırır, bu da dərinin vəziyyətinə mənfi təsir göstərir və sizanaqların yaranma riskini artırır. Qidalanma və içkilərin sizanaq yaranmasına təsiri fərdi xüsusiyyətlərdən asılıdır, lakin sağlam qidalanma və kifayət qədər su içmək dərinin sağlam qalmasına kömək edə bilər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500